

Aksjonærmodellen

Kandidatnummer: 735

Leveringsfrist:25.04.09

Til sammen 17163 ord

17.04.2009

Innholdsfortegnelse

DEL 1 Introduksjon

<u>1</u>	<u>INNLEDNING.....</u>	<u>1</u>
1.1	Avhandlingens omfang.....	1
1.2	Skjermingsmodeller.....	1
1.3	Begrunnelse for aksjonærmodellen.....	3

DEL 2 Aksjonærmodellens subjekter og objekter

<u>2</u>	<u>SUBJEKTENE UNDER AKSJONÆRMODELLEN.....</u>	<u>8</u>
2.1	Aksjonærene.....	8
2.1.1	Personlig Skattyter.....	8
2.2	Alminnelig skatteplikt.....	9
2.3	Eier ved årsskiftet.....	12
2.4	Selskapene.....	13
2.4.1	Hvilke selskaper er omfattet?.....	13
<u>3</u>	<u>AKSJONÆRMODELLENS OBJEKTER.....</u>	<u>14</u>
3.1	Hva gis det skjermingsfradrag i?.....	14
3.2	Utbyttebegrepet.....	16
3.3	Lovlighetskravet.....	19

DEL 3 Skjermingsfradrag

4	<u>BEREGNING AV SKJERMINGSFRADRAGET.....</u>	22
4.1	Innledning	22
4.2	Skjermingsgrunnlaget	23
4.2.1	Skjermingsgrunnlaget ved ervervet	23
4.2.1.1	Alminnelig erverv	23
4.2.1.2	Arv og gave	25
4.2.1.3	Omdannelser	28
4.2.1.4	Erverv før aksjonærmodellen trådte i kraft	29
4.2.2	Endringer i skjermingsgrunnlaget.....	32
4.2.2.1	Kapitalnedsettelse og kapitalforhøyelse	32
4.2.2.1.1	Kapitalnedsettelse.....	32
4.2.2.1.2	Kapitalforhøyelse	34
4.2.2.1.3	Nedsettelse av aksjekapitalen til null med etterfølgende oppskrivning	41
4.2.2.2	Fusjoner, fisjoner, splitt og spleis.....	43
4.2.2.2.1	Aksjesplitt og aksjespleis	43
4.2.2.2.2	Fordeling ved fusjoner og fisjoner.....	45
4.2.2.3	Tillegg for ubenyttet skjermingsfradrag	48
4.3	Skjermingsrenten.....	49
5	<u>UBENYTTET SKJERMING.....</u>	51
5.1	Fremføring av ubenyttet skjermingsfradrag	51
5.2	Avskjæring av fremføringsretten	54
5.2.1	Ved ukjent eier.....	54
5.2.2	Når utlendinger innenfor EØS ikke søker om tilbakebetaling av for mye betalt kildeskatt på grunn av retten til skjermingsfradrag og når EØS-borgere velger kildeskatt etter skatteavtalene fremfor kildeskatt etter ssv. § 3-5, 3.ledd med skjerming	55
6	<u>REGNEEKSEMPLER .....</u>	58

DEL 4 Statistikk, mm

<u>7</u>	<u>STATISTIKK.....</u>	<u>62</u>
<u>8</u>	<u>SKJERMINGSFRADRAGETS FORHOLD TIL KREDITT FOR UTENLANDSK SKATT.....</u>	<u>62</u>
<u>9</u>	<u>SKATTETILLEGG PÅ LÅN TIL AKSJESELSKAP .....</u>	<u>63</u>
<u>10</u>	<u>LITTERATURLISTE .....</u>	<u>66</u>
<u>11</u>	<u>DOMSREGISTER.....</u>	<u>66</u>

DEL 1 Introduksjon

1 Innledning

1.1 Avhandlingens omfang

I denne avhandlingen om aksjonærmodellen så vil jeg foreta en generell redegjørelse for denne skattemodellen. Avhandlingen sikter derfor til å gi en fremstilling av hele modellen noe som gjør at jeg ikke har hatt anledning til å gå i dybden på alle sider av modellen. Jeg har allikevel forsøkt å gå dypere inn i temaet i avhandlingens del tre pkt 4 og 5. Jeg holder også fremstillingen i all hovedsak til aksjonærmodellen, men jeg foretar en liten sammenligning mellom aksjonærmodellen, deltakermodellen og foretaksmodellen under pkt 1.2 samt en liten redegjørelse for sktl. § 5-22 i pkt.9.

Avhandlingens del 1 gir leseren en introduksjon til aksjonærmodellen, del 2 tar for seg subjektene og objektene i aksjonærmodellen, del tre som dreier seg om beregning av skjermingsgrunnlaget og utnyttelse av skjermingsfradraget og til slutt så er det litt om forholdet til kreditt, forholdet til sktl. § 5-22 og litt statistikk.

1.2 Skjermingsmodeller

Skjermingsmodeller er en fellesbetegnelse på skattemodeller hvor deler av en inntekt skjermes mot beskatning. De skattemodellene som inngår i dette systemet er aksjonærmodellen (for aksjeeiere) skatteloven (sktl) § 10-12, deltakermodellen (for deltakere i deltakerlignede selskaper) sktl. § 10-42 og foretaksmodellen (for eiere av enkeltpersonforetak) sktl. § 12-12. Det gis også skjerming ved inntekstillegg ved lån fra personlig skatteyder til aksjeselskap sktl. § 5-22.

Skjermingsmodellene fungerer slik at man har et skjermingsgrunnlag og en skjermingsrente (f. eks 3 %). Produktet av disse vil være den summen som skjermes mot beskatning.

Eksempel 1

Peder har aksjer med et skjermingsgrunnlag på 100. Skjermingsrenten er på 3%. Peder vil her få skjermet $100 * 0,3 = 3$ kr fra beskatning pr. aksje. Slik at Peder kan få utdelt 3 kr pr. aksje uten at han får en skatteplikt for utbyttet, som igjen ville gitt mer skatt å betale.

For aksjonærmodellen og deltakermodellen så skjermes det mot beskatning som alminnelig inntekt, mens i foretaksmodellen så skjermes det mot beskatning som personinntekt. Det er også forskjeller på rentesatsen som brukes. For aksjonærmodellen og deltakermodellen så er det rentesatsen på tre måneder statsveksel etter skatt jfr forskrift til skatteloven (fsfin) § 10-12-1, 1.ledd, 2.pkt, mens for foretaksmodellen så er det rentesatsen på tre måneder statsveksel før skatt jfr fsfin. § 12-12-10, 1.ledd, 1.pkt. En annen forskjell mellom aksjonærmodellen, deltakermodellen og foretaksmodellen er at både aksjonærmodellen og deltakermodellen forutsetter at det foreligger en utdeling for å komme til anvendelse jfr sktl. §§ 10-12 og 10-42. Når det gjelder foretaksmodellen derimot så er det ikke noe krav om at det må foreligge en utdeling. Det ligger også en forskjell mellom aksjonærmodellen og deltakermodellen i forhold til utdelingene, og den går på at under aksjonærmodellen så må utdelingen være lovlig for at man skal få skjermingsfradrag jfr sktl. § 10-12, 1. ledd, 2. pkt. Noe tilsvarende krav er det ikke for deltakermodellen.

Aksjonærmodellen, deltakermodellen og foretaksmodellen gjelder bare for personlige skattytere. Selskapsaksjonærer er ikke omfattet av disse modellene. Avhandlingen her begrenses derfor til aksjonærmodellen og da personlige aksjonærer, men jeg nevner allikevel at selskapsaksjonærene går inn under den såkalte fritaksmetoden jfr sktl § 2-38. Etter fritaksmetoden så var opprinnelig selskapsaksjonærer fritatt for skatt på utbytte, gevinst og uttak av eierandel jfr sktl. § 2-38, 1 og 2. ledd (med noen unntak se sktl. § 2-

38,3 og 5. ledd). Grunnen for dette opprinnelige skattefritaket var hensynet til å unngå kjedebeskatning, det vil si et beskatningssystem hvor samme inntekt blir beskattet flere ganger. Det opprinnelige skattefritaket er blitt noe modifisert ved at det nå skal det inntektsføres 3% jfr sktl. §2-38, 6.ledd. Beskatningen av selskapsaksjonærer er dermed ulikt. Selskapsaksjonærer på den ene siden betaler nesten ikke skatt. Mens personlige aksjonærer på den andre siden vil få 28% skatt på den delen av utbyttet/gevinsten som overstiger skjermingsfradraget.

1.3 Begrunnelse for aksjonærmodellen

For å kunne begrunne aksjonærmodellen så er det nødvendig å gå tilbake til skattereformen av 1992. Et av hovedformålene med denne reformen var å søke å oppnå en mer nøytral kapitalbeskatning som kunne forhindre samfunnsøkonomiske tap ved at investeringer ikke blir foretatt der de er mest lønnsomme.

For før denne reformen av 1992 så var systemet slik at det var formelt høye skattesatser, med ordninger som ga skatteutsettelse. Disse ordningene var slik at de generelt favoriserte investeringer i realkapital fremfor investeringer i finanskapital.

Dette var uheldig fordi det gjorde at investeringsbeslutninger ofte innholdt betydelige elementer av skatteplanlegging. Noe som igjen kunne føre til at bedrifter valgte investeringsalternativer som de ikke ville ha valgt i situasjoner med mer nøytral beskatning og som kunne være mindre samfunnsøkonomisk lønnsomme.

Reformen i 1992 skulle søke å bøte på dette ved at ”beskatningen av alle kapitalinntekter og gevinster ble mer ensartet, og ved at mulighetene for og lønnsomheten av omgørelser og skatteplanlegging ble redusert”¹.

---

¹ Jfr NOU 2003:9 s. 57

For å oppnå samme skattesats som for andre kapitalinvesteringer så ble det for aksjers vedkommende lagt til grunn et enkeltbeskatningsprinsipp. Dette går ut på at ”inntekter som er opptjent av selskapet, bør beskattes enten på selskapets hånd eller aksjonærens, men ikke på begge. Bare ved å gjennomføre enkeltbeskatning oppnås nøytralitet med andre investeringsformer (først og fremst lån, der renten er fradragsberettiget hos debitor) og med andre virksomhetsformer (enkeltmannsforetak, ANS og KS der det ikke finner sted noen dobbeltbeskatning av selskapets inntekt)”.²

Godtgjørelsessystemet skulle for aksjers vedkommende sørge for at enkeltbeskatningsprinsippet ble gjennomført. Godtgjørelsessystemet medførte at aksjonæren i praksis ble skattefri for utdelt utbytte.

Man innførte også to forskjellige grunnlag for beregning av skatt ved reformen i 1992, og dette var alminnelig inntekt og personinntekt. Alle kapitalinntekter ble nå beskattet som alminnelig inntekt med en sats på 28%. Slik sett så oppnådde man nøytralitet mellom de ulike kapitalavkastningene. Problemet nå var at med dette systemet så ble det stor forskjell på skattesatsene for kapitalinntekter og arbeidsinntekter. Arbeidsinntekter gir både alminnelig inntekt og personinntekt i motsetning til kapitalinntekter som bare ga alminnelig inntekt.

Man innførte derfor også en delingsmodell som skulle dele næringsinntekten i avkastning av kapital i virksomheten og arbeidsinntekt ut i fra en tanke om at avkastning i virksomheten dels kom fra arbeidsinnsats og dels av investert kapital. Kapitalinntekten ble bare beskattet som alminnelig inntekt med 28%, mens det som ble ansett som arbeidsinntekt ble beskattet som alminnelig inntekt og personinntekt og da til høyere skattesats. Dette skulle da sikre større likhet mellom inntekter i næring som egentlig hadde sin kilde i arbeid og vanlige arbeidsinntekter.

---

² Bedrift, selskap og skatt (2001) s.267

Men i delingsmodellen lå det en del svakheter som kombinert med godtgjørelssystemet gjorde at det ble lett å få inntekter som egentlig skulle ha blitt klassifisert som arbeidsinntekter med en høy skattesats utdelt som utbytte med en lavere skattesats. Dette kunne oppnås ved å ta opp passive aksjonærer i selskapet slik at delingsmodellen ikke fikk anvendelse. Godtgjørelssystemet gjorde da at utbytte var skattefritt, og man sto da igjen med skatten (28%) som var betalt av selskapet på selskapets inntekter. Denne skatten var betydelig lavere enn skatten på arbeidsinntekter. Dette gjorde at man brukte store resurser på tilpassninger for å spare skatt. En slik resursbruk var ikke særlig gunstig for samfunnet da den bare bidro til å spare skatt istedenfor at ressursene f. eks ble brukt til å skape nye verdier.

Skattereformen av 2004 – 2006 skyltes derfor et behov for å rette opp i disse uheldige virkningene som tilpasninger til delingsmodellen medførte. For aksjeselskapers vedkommende så ble delingsmodellen og godtgjørelssystemet avløst av en aksjonærmodell. Denne skulle gi større likhet mellom arbeidsinntekter og kapitalinntekter samtidig som beskatning av ulike kapitalinvesteringer fortsatt skulle være mest mulig likt.

Likheten mellom arbeidsinntekter og kapitalinntekter skal i aksjonærmodellen sikres ved at utbytte fra selskap til personlig aksjonær skattelegges med 28%. Selskapet har da først en skatt på selskapets inntekter med en sats på 28%. Selskapet kan så dele ut maksimalt 72% av årets inntekter, og disse blir da beskattet med 28% på aksjonærens hånd (28% av 72% tilsvarer 20,16% av hele inntekten). Dette gir en samlet skattebelastning på $28\% + 20,16\% = 48,16\%$. Dette er noe høyere enn skattesatsen på arbeidsinntekter med trygdeavgift på mellomomsats og toppskatt på lav sats ($28\% + 7,8\% + 9\% = 44,8\%$), men litt lavere enn skattesatsen på arbeidsinntekter med høy trygdeavgift og høy sats på toppskatten ($28\% + 11\% + 12\% = 51\%$).

Det at man nå får større likhet mellom beskatningen av utdelinger og arbeidsinntekter vil kunne gjøre at problemstillingen rundt ”tvangslønn” ikke vil være like aktuell lenger³. Etter Høyesteretts praksis (HR-2009-00284-A) så vil skatteetaten etter en helhetsvurdering av faktiske forhold kunne omklassifisere deler av utdelinger fra selskap som lønn. Under det foregående skattesystemet, hvor utdelinger var skattefritt, så ville en slik omklassifisering til arbeidsinntekt gjøre at man fikk mye høyere skatt. Under nåværende system så er ikke utdelinger som overstiger skjermingsfradraget skattefritt lenger, og skattesatsen ligger tett opptil skattesatsen for arbeidsinntekter. Dette gjør at en omklassifisering ikke vil gi så mye mer i skatt enn om man lot det stå som utdelinger, og etter mitt skjønn så vil ikke ”tvangslønn” være like relevant lenger. Jeg vil allikevel ikke si at problemstillingen vil være uaktuell, og grunnen for dette er at hvis man har svært høye skjermingsgrunnlag så vil man kunne ta ut store beløp i form av utbytte som blir skjermet mot beskatning på grunn av skjermingsfradraget.

Likheten mellom beskatningen av forskjellige kapitalinvesteringer skal sikres ved at det i aksjonærmodellen gis et skjermingsfradrag. Skjermingsfradraget gjør at deler av utbytte skjermes mot å bli beskattet, slik at en normalavkastning av investeringen i selskapet bare blir beskattet med 28%. Normalavkastningen er avkastningen av en risikofri kapitalplassering, og denne er satt til å være avkastningen av tre måneders statsveksel.

EKSEMPEL 2

Hvis et selskap har en inntekt på 100 og aksjonæren har et skjermingsfradrag på 3. Vil beskatningen se slik ut: Inntekt på 100 beskattes med 28% = 28. Det deles så ut 72 disse vil beskattes med 28, men man får først fradrag for skjerming på 3. Det er da bare 69 igjen av utbytte på 72 som beskattes med 28%. De 3 som skjermes har da bare blitt beskattet med 28% og dermed likt med annen kapitalinntekt.

---

³ Artikkel på skatteetaten av 24. mars 2009 trekker også i denne retningen se <http://www.skatteetaten.no/Templates/Artikkel.aspx?id=92116&epslanguage=NO>

Et annet forhold som nok også har hatt en viss påvirkning for å endre beskatningen var at det var usikkert om RISK og godtgjørelse reglene var i tråd med EØS - avtalen. En endring av beskatningssystemet til aksjonærmodellen ville gjøre at man kunne oppheve RISK- og godtgjørelsessystemet og sørge for at Norges forpliktelser etter EØS - avtalen oppfyltes⁴.

---

⁴ Jfr Ot.prp nr.1 s. 30

DEL 2 Aksjonærmodellens subjekter og objekter

2 Subjektene under aksjonærmodellen

2.1 Aksjonærene

Med aksjonærene så sikter jeg til de skatteyderne som kan kreve skjermingsfradrag.

2.1.1 Personlig Skattyter

I utgangspunktet så er det ”personlig skattyter” som kan kreve fradrag for skjerming jfr sktl. § 10-12, 1.ledd, 1.pkt. Personlig skatteyder er det samme som fysiske personer.

Grunnen for at man har avgrenset retten til fysiske personer var at selskaper ville gå inn under fritaksmetoden⁵ hvor aksjeutbytte, aksjegevinster og uttak av eierandel opprinnelig var skattefritt når aksjonærmodellen ble vedtatt (dette ble endret i 2008 og man må nå inntektsføre 3% se sktl. § 2-38, 6.ledd). Disse selskapene hadde da ingen behov for å få skjerming. Men i visse tilfeller så er aksjeutbytte, aksjegevinst og uttak skattepliktig for aksjeselskap. For eksempel hvis aksjeselskapet eier andeler i aksjeselskap i lavskatteland utenfor EØS, i lavskatteland innenfor EØS hvor selskapet ikke er reelt etablert og ikke driver reell økonomisk aktivitet i et EØS-land eller at man eier andeler i aksjeselskaper utenfor EØS som ikke overstiger 10% av andelene og stemmene i det utenlandske selskapet jfr sktl. § 2-38, 3.ledd, a og b. Selv om selskaper skulle ha skatteplikt for aksjeutbytte, - gevinst eller uttak som nevnt over så vil de fortsatt ikke få skjermingsfradrag.

I tillegg til fysiske personer så gjelder også retten til skjerming for dødsbo, administrasjonsbo og konkursbo forutsatt at administrasjon og konkursbo er bo etter en fysisk person (et dødsbo vil jo alltid være etter en fysisk person) jfr sktl. § 10-12,3.ledd.

---

⁵ Jfr sktl. § 2-38

For dødsbo så er det antatt at retten til skjerming vil gjelde både i dødsåret og senere år så lenge boet ikke er skiftet, og uavhengig av om aksjonæren er en fysisk eller juridisk person⁶

Personlige skattytere og boer vil heretter omtales som aksjonærer.

2.2 Alminnelig skatteplikt

Etter sktl. § 10-12, 1.ledd jfr 3.ledd så må også aksjonæren ha ”alminnelig skatteplikt til Norge for mottatt utbytte”. Dette er skattytere som faller inn under sktl. §§ 2-1 og 2-2. Kravene som stilles her er at aksjonæren må regnes som bosatt (§ 2-1,1.ledd for fysisk person) eller hjemmehørende her (§ 2-2, 1. ledd, h, 1-3 for døds-, administrasjons- og konkursbo).

Kravet om at den personlige skattyter skal ha ”alminnelig skatteplikt til Norge” skulle etter ordlyden tilsi at de som bare hadde begrenset skatteplikt etter sktl. § 2-3 ikke blir gitt skjermingsfradrag. Det er også utgangspunktet men ”personlig aksjonær bosatt i en annen EØS-stat” ”som har svart skatt etter første ledd, (dvs. kildeskatt etter ssv. § 3-5, 3.ledd min uthevning) gis etter søknad fradrag for skjerming etter sktl. §10-12 ved endring av skatteberegningen” jfr sktl. § 10-13. 2.ledd. Opprinnelig så var ikke gitt noen slik bestemmelse, men på bakgrunn av EFTA-domstolens uttalelser i Fokus Bank saken⁷ hvor EFTA-domstolen i en rådgivende uttalelse mente at det å ikke innrømme godtgjørelse til utenlandske aksjonærer ikke var forenlig med EØS-avtalen, så ble dette ble fremmet i Ot.prp nr. 92 2004-2005.

”Utligningen av kildeskatt på utbytte til *utenlandske aksjonærer* skjer under ett for alle utenlandske aksjonærer, jf. skatteloven § 10-13 første ledd annet punktum. Ligningen gjennomføres på bakgrunn av opplysninger fra utdelende selskap, og det blir ikke

---

⁶ Jfr Bedrift, selskap og skatt (2006) s.329

⁷ Case E-1/04 Fokus Bank ASA and The Norwegian State

gjennomført noen ligning og avregning for den enkelte aksjonær. Det er derfor ikke mulig å gi skjermingsfradrag med virkning for den enkelte berettigede aksjonær ved ligningen. Videre skal utdelende selskap gjennomføre forskuddstrekk for kildeskatt ved utbetaling av utbytte til de utenlandske aksjonærene, jf. skattebetalingsloven § 5 A (nå skattebetalingsloven av 2005 § 5-4, 2.ledd min tilføyelse). Skjermingen skal imidlertid tilordnes den som er eier av aksjene 31. desember i inntektsåret. Utdelende selskap kan derfor ikke ta hensyn til aksjonærenes (fremtidige) mulige rett til skjermingsfradrag når det skal gjennomføre forskuddstrekk”⁸.

Skjerming for EØS – Borgere etter sktl. § 10-13, 2.ledd vil bare være aktuell for utbytte, da det ikke er hjemmel for å skattelegge utlendinger for gevinst.

Det kan også reises spørsmål ved om det at utenlandske aksjonærer i andre EØS-land må søke om skjermingsfradrag, mens aksjonærer hjemmehørende her får det automatisk, er forenlig med EØS-avtalen siden dette utgjør en forskjellsbehandling i forhold til saksbehandlingen. I bedrift, selskap og skatt så anser man dette for tvilsomt om denne forskjellsbehandlingen er i strid med EØS-avtalen da saksbehandlingsreglene som utgangspunkt ikke gir noen forskjell i de ”substansielle rettighetene” som skatteyterne har⁹.

På den andre siden så vil jo dette at man må søke gi større muligheter for at utlendinger ikke får sitt skjermingsfradrag hvis de ikke er kjent med muligheten for skjermingsfradrag gjennom søknad, og selv om det da i utgangspunktet ikke er forskjeller i de substansielle rettighetene så vil det allikevel de facto kunne bli slik at flere utlendinger ikke får skjermingsfradrag. Dette kan vanskeliggjøre finansielle transaksjoner over landegrensene og legge demper på den frie flyten, ved at det fremstår som enklere for EØS-borgere å investere i hjemlandet hvor det er enklere å sette seg inn i reglene enn å skulle investere i tredjeland hvor man ofte vil kunne ha problemer med å sette seg inn i gjeldene rett. Slik

---

⁸ Jfr Ot.prp. 92 2004-2005 s. 105

⁹ Jfr Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 332

sett så hadde intensjonene bak EØS-avtalen etter mitt skjønn bedre kunne blitt realisert hvis EØS-borgere også fikk skjermingsfradraget uten å måtte søke om dette.

For EØS-borgere så vil det kunne oppstå et særspørsmål. Skattesatsen for utlendinger vil i utgangspunktet være på 25% etter Stortingets skattevedtak (ssv.) § 3-5, 3.ledd. Men fra dette utgangspunktet så er det en del unntak i skatteavtaler som gjør denne kildeskatten lavere. Gjerne på 15%. Spørsmålet vil da være om EØS-borgere vil få fradrag for skjerming og så beregnes det skatt på utbytte/gevinst som overstiger dette med 15% eller om man bare blir gitt skjermingsfradrag hvis man velger å bli beskattet med 25%.

Etter sktl. § 10-13, 2.ledd så vil man få fradrag for skjerming etter sktl. § 10-12 hvis man har svart skatt etter sktl. § 10-13, 1.ledd. Etter sktl. § 10-13, 1.ledd så er det snakk om kildeskatt med 25% jfr ”svares skatt til staten etter en sats som fastsettes av Stortinget i det årlige skattevedtaket”. Det er jo slik at Stortingets skattevedtak henviser til skatteavtalen og satsen der hvis den er lavere, men slik jeg forstår det så er det bare satsen på 25% som fastsettes i Stortingets skattevedtak. Skatteavtalene og skattesatser i disse inngås av regjeringen med Stortingets samtykke jfr lov nr.15 1949.

Dette vil gjøre at EØS-borgere bare vil få fradrag for skjerming hvis de velger å la seg beskatte med satsen på 25%. Skatteetaten har også inntatt et slikt standpunkt ” Den skatt som aksjonæren skal betale er det laveste av:

- kildeskatt etter den sats som følger av skatteavtalen med aksjonærens bostedsstat og
- kildeskatt med 25 % av skattepliktig utbytte etter skjerming, jf. SSV for 2007 § 3-5”¹⁰

---

¹⁰ Jfr Lignings-ABC 07/08 s. 1185

2.3 Eier ved årsskiftet

Det stilles også et vilkår om at aksjonæren må være eier av aksjen 31. desember i inntektsåret for at man skal bli gitt skjerming. Man opptjener dermed ingen skjermingsfradrag for antall måneder man har eiet aksjen. Hele retten til skjermingsfradrag beror på om man eier aksjen 31. desember. Opptjening av skjermingsfradrag på aksjen vil derfor bare kunne tilfalle en aksjonær pr aksje pr år. Dette kan jo sies å være litt sært når skjermingsfradraget skal skjerme normalavkastningen mot beskatning at man da ikke skal se på tiden man eier aksjen.

For eksempel så kunne man tenke seg at aksjonær A kjøper en aksje i selskap X for 1000 kr den 1. januar og så har vi aksjonær B som også kjøper aksje i selskap x 30. desember for 1000 kr. Disse vil få like mye i skjermingsfradrag. Her ser man jo at aksjonær B vil få en veldig høy skjerming i forhold til eiertiden og at hans skjermingsfradrag overstiger normalavkastningen i slike tilfeller.

I forarbeidene så er dette begrunnet med praktiske hensyn¹¹. Det kan man jo ha en viss forståelse for. Det er jo klart at når det gjelder aksjer som er børsnotert så vil jo disse aksjene kunne ha byttet eiere svært mange ganger gjennom ett år. Hvis man skulle beregnet skjermingsfradrag for alle eierne i slike tilfeller så ville det krevd mye resurser fra det offentlige sin side. Samt at skjermingsfradragene for enkelte aksjonærer kunne ha vært så lave at skjermingen ikke hadde hatt noen særlig praktisk betydning.

På den andre siden så vil systemet med at man bare gir skjermingsfradraget til den som er eieren av aksjen 31. desember gjøre at man i mange tilfeller vil få skjermet mer enn det som tilsvarer normalavkastningen på en alternativ investering sett opp mot eiertiden. En mulig løsning her hadde vært at man i utgangspunktet ga skjermingsfradrag til alle som hadde eid aksjen i løpet av året, beregnet etter antall dager aksjen var eid, men at man

---

¹¹ Jfr Ot.prp. nr. 1 s.39

innførte terskelverdier som hadde gjort at de med forholdsvis lave skjermingsfradrag ikke fikk noe skjermingsfradrag.

2.4 Selskapene

Med selskapene så tenker jeg på de ”selskapene” som kan foreta utdelinger som det gis skjermingsfradrag i.

2.4.1 Hvilke selskaper er omfattet?

Etter sktl. § 10-10, 1.ledd sin henvisning til sktl. §10-1 så gjelder sktl. §§ 10-10 til 10-13 for aksjeselskap og allmennaksjeselskap. Men sktl. § 10-1 henviser også til sktl. § 2-2, 1.ledd b-e. Dette gjør at også sparebanker og andre selveiende finansieringsforetak, gjensidig forsikringsselskap, samvirkeforetak og selskap eller sammenslutning som noen eier formueandeler eller mottar inntektsandeler fra, når ansvaret for selskapet eller sammenslutningens forpliktelser er begrenset til selskapet eller sammenslutningens kapital er omfattet.

Et eksempel på det siste er et verdipapirfond som eier aksjer. Et verdipapirfond som er et obligasjonsfond vil derimot falle utenfor og ikke gi rett til skjerming jfr sktl. § 10-12, 1.ledd, 6.pkt.

Skattelovens §10-10, 1.ledd gjør at også utenlandske selskaper som tilsvarende de selskapene som er nevnt i avsnittet over også er omfattet av de selskapene som kan foreta utdelinger som faller inn under aksjonærmodellen. ”På dette punkt skiller reglene om skjermingsfradrag seg fra godtgjørelsesreglene, som ikke fikk anvendelse på utbytte i utenlandsk selskap...”¹²

---

¹² Jfr Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 331

Skattelovens §§ 10-10 – 10-12 skal gjelde så langt de passer for statsforetak og interkommunale selskaper jfr sktl. §10-10, 1.ledd, 1.pkt jfr sktl. § 10-1, 1.ledd, 3.pkt.

Stiftelser faller utenfor. Grunnen for dette er at stiftelser er selveiende formuemasser hvor det ikke er noen som har krav på utbytte fra stiftelsen på grunn av innskudd av kapital i stiftelsen. Utbetalinger fra stiftelser vil derfor ikke være avkastning på kapital som er investert i stiftelsen. Siden aksjonærmodellen tar sikte på å skjerme en normalavkastning av en investering så vil ikke hensynene bak aksjonærmodellen gjøre seg gjeldene for utbetalinger fra stiftelser og disse faller derfor utenfor aksjonærmodellen¹³.

Etter skattelovens §10-1, 2.ledd så faller også ”boligselskap som får inntekten fastsatt etter sktl § 7-3” utenfor. Det samme gjør deltakerlignede selskaper og enkeltpersonsforetak.

3 Aksjonærmodellens Objekter

3.1 Hva gis det skjermingsfradrag i?

Etter sktl. §§ 10-12, 1.ledd, 1.pkt og 10-31, 1.ledd, 2.pkt så gis det fradrag for skjerming ”fastsatt alminnelig inntekt”. ”Fastsatt” kom inn i en lovendring i 2007 og det man mener er at man først beregner den alminnelige inntekten før skjermingsfradraget. Den alminnelige inntekten man da kommer til vil bli bruk i forhold til andre bestemmelser i skatteloven f. eks reglene i Kap 17 om skattebegrensninger ved lav inntekt. Før lovendringen i 2007 så ville skjermingsfradraget redusere den alminnelige inntekten i forhold til f. eks reglene i skatteloven Kap 17 og kunne medføre at formuende mennesker med store aksjeinntekter som også hadde store skjermingsfradrag fremsto som personer som hadde lav inntekt, som igjen kunne gi fordeler f. eks nedsatt formueskatt etter sktl §

---

¹³ Jfr Ot. prp. nr. 1 s 35-36

17-10. Med lovendringen til ”fastsatt alminnelig inntekt” så vil ikke skjermingsfradraget gjøre at man får lavere alminnelig inntekt i forhold til andre regler i skatteloven (f. eks Kap 17) som tillegger inntekten betydning.

Når det gjelder ”fradrag for skjerming i fastsatt alminnelig inntekt” så kan dette etter ordlyden gi inntrykk av at skjermingsfradrag kan gi fradrag i skattyterens alminnelig inntekt generelt. Dette er ikke meningen. Skjermingsfradraget vil bare bli gitt i en begrenset del av den alminnelige inntekten, og dette vil være i utbytte eller gevinst fra selskaper som nevnt over i pkt. 2.2.1. Dette er klart forutsatt i forarbeidene ”Den beregnede skjermingen kan kun fradras i utbytte og gevinster på samme aksje”¹⁴.

Det er allikevel slik at ordlyden klart trekker i retning av at man kan benytte skjermingsfradraget også i annen alminnelig inntekt. En klar ordlyd, som vi har her, vil som utgangspunkt gå foran uttalelser i forarbeidene. Å tillate skjerming i alminnelig inntekt generelt ville jo etter mitt skjønn gjøre at det ble lettere for skattyter å få brukt opp skjermingsfradraget og hadde således oppfylt intensjonene bak skjermingsfradraget (å skjerme en normalavkastning fra beskatning) bedre.

Men det er ved tolkning av lov også viktig å se hen til lovens kontekst, og den tilsier klart at det bare er utbytte og gevinst som kan skjermes. Dette følger av sktl. §§ 10-12, 1.ledd, 3.pkt og 10-31, 1.ledd, 3.pkt ”Fradraget kan ikke overstige aksjonærens utbytte for det aktuelle år...” og ”Fradraget kan ikke være større enn gevinsten ved realisasjon av aksjen”. Ut fra dette så blir det klart at når fradraget ikke kan overstige utbytte/gevinst så vil det ikke være rom for å gi skjermingsfradrag i den alminnelige inntekten generelt. Vi kan si at Alminnelig inntekt i sktl. §10-12, 1.ledd, 1.pkt blir presisert i sktl. §§ 10-12, 1.ledd, 3.pkt og 10-31, 1.ledd, 3.pkt.

---

¹⁴ Jfr Ot.prp nr. 1 2004-2005 s. 39

I forhold til hva som er gevinst så reiser ikke dette noen særlige spørsmål. Gevinsten vil være differansen mellom inngangsverdien og salgsprisen jfr sktl. § 10-32, 1.ledd. For utbytte så vil det være litt mer komplisert og det drøftes derfor under.

3.2 Utbyttebegrepet

Når det gjelder utbytte så vil det kunne oppstå spørsmål om hva det er og hvem det må komme fra. Når det gjelder spørsmålet om hvem utbytte kan komme fra så viser jeg til pkt. 2.2.1. Her vil jeg bare behandle hva som regnes som utbytte og jeg holder meg til en generell redegjørelse for begrepet.

Et første spørsmål vil være om ”utbytte” etter sktl. § 10-12 er identisk med ”utbytte” etter sktl § 10-11. Det kan i hvert fall sies at det som regnes som ”utbytte” etter sktl. § 10-11 også er ”utbytte” etter sktl. § 10-12¹⁵. Så det vil også for sktl. § 10-12 vedkommende være sentralt og kartlegge hva som ligger i begrepet ”utbytte” etter sktl. § 10-11.

Etter sktl. § 10-11 så må flere forhold være oppfylt for at vi skal stå ovenfor et utbytte. Det må være en ”vederlagsfri overføring av verdier”, ”fra selskap” til ”aksjonær”. Når det gjelder ”vederlagsfri overføring av verdier” så vil dette dekke både penger og naturalia, men det må bli gitt uten at selskapet får vederlag. Får selskapet vederlag så vil eventuelt verdien på det aksjonæren mottar som overstiger vederlaget være utbytte. Om verdiene kommer fra skattepliktig eller ikke skattepliktig inntekt for selskapet, om det gis til alle aksjonærer eller bare noen spiller ingen rolle.

Tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital regnes ikke som utbytte. Grunnen for dette er at utbyttebeskatningen er ment å treffe verdier som er skapt i selskapet og som deles ut. Innbetalt aksjekapital vil ikke være verdier som er skapt av selskapet, men en tilbakebetaling av aksjonærens opprinnelige innskudd. Tilbakebetaling av innbetalt

---

¹⁵ Jfr Bedrift, selskap og skatt (2006) s.330

aksjekapital vil allikevel kunne regnes som utbytte hvis det er foretatt en fondsemisjon forut for kapitalnedsettelsen jfr sktl. § 10-11, 4. og 5.ledd.

Eksempel

Hvis man har en aksjekapital på 1000' og denne økes til 1300' ved en fondsemisjon i år 3. I år 4 så settes aksjekapitalen ned med 500'. 300 av aksjekapitalen regnes ikke som innbetalt jfr sktl. § 10-11, 4.ledd. Etter sktl § 10-11, 5.ledd så skal det foretas en avregning ved nedsettelsen av aksjekapital mot den fondsemisjonen som er foretatt sist. Dette vil gi $500 - 300 = 200$ som regnes som tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital. De resterende 300 vil regnes som utbytte hvis kapitalnedsettelsen skjer ved å nedskrive pålydende. Hvis kapitalnedsettelsen gjennomføres ved å innløse enkeltaksjer så regnes de 300 som gevinst (hvis innløsningen av enkeltaksjer ikke endrer eierposisjon så vil de 300 også her regnes som utbytte jfr Rt.1998 s.1425). Uansett om det regnes som utbytte eller gevinst så vil man ha muligheter for å få skjerming forutsatt at de øvrige vilkårene er oppfylt.

Avkastning på fondsobligasjoner som nevnt i sktl. § 6-40, 3.ledd, utbetalt refusjon etter sktl. § 16-50 og betalinger etter sktl. § 10-50, 1. og 5.ledd (kjøpsutbytte) regnes heller ikke som utbytte jfr sktl. § 10-11. At ikke kjøpsutbytte ikke skal falle inn under utbyttebegrepet blir begrunnet i Ot.prp nr. 1 (2004-05) s.35 med en henvisning til Ot.prp nr. 35 (1990-91).

Der uttales det " En del av overskuddet i samvirkeforetak vil normalt bli tilbakeført til medlemmene i form av bonus eller kjøpsutbytte fastsatt på grunnlag av den omsetningen andelshaveren har hatt med samvirkeforetaket. Kjøpsutbytte og bonus vil i utgangspunktet falle inn under definisjonen av aksjeutbytte [...]

Kjøpsutbytte utdeles imidlertid ikke i forhold til den innskutte kapital i foretaket slik det som hovedregel gjøres ved fastsettelse av aksjeutbytte i aksjeselskap. Kjøpsutbytte fra samvirkeforetak har etter departementets vurdering mer karakter av en korleksjon av avregningsprisen mellom foretaket og medlemmet enn av utbytte på innskutt kapital".

Man valgte å videreføre denne skattemessige behandlingen av kjøpsutbytte under aksjonærmodellen.

Fra "selskap" tilsier at det må komme fra selskapet man har eierposisjon i slik at indirekte erverv faller utenfor. Og "aksjonæren" tilsier at man må ha en eierposisjon i selskapet for at det skal være utbytte. Det er dog gjort slik at en del av aksjonærens nærstående likestilles med aksjonæren jfr sktl. § 10-11, 1.ledd, 4.pkt

Typiske eksempler på utbytte vil være utdelinger besluttet av generalforsamlingen jfr asl. § 8-2. Men det inkluderer også en del atypiske utdelinger som salg til selskapet til overpris, kjøp til selskapet av aksjonær til overpris, lån til aksjonæren som ikke har noen realistiske muligheter for å bli tilbakebetalt, fri bruk av selskapets eiendeler, o.l.

Men sktl. § 10-12 utbyttebegrep går lengre enn "utbytte" etter sktl. § 10-11. Dette kommer frem av forarbeidene til aksjonærmodellen hvor det er uttalt at

"Under utbyttebegrepet går også utdeling i kraft av rett til andel av selskapets overskudd, selv om retten ikke er knyttet til noe formelt eierinnskudd. Det kan være andre typer kapitaltilførsel til selskapet, eller arbeidsinnsats mv., som ligger bak slik utbytterett uten formell aksjonærposisjon. Også slik utbytterett går inn under aksjonærmodellen, evt. med kostpris null (og dermed null i skjermingsgrunnlag)"¹⁶.

Utbytte etter sktl. § 10-11 forutsetter at utdelingen er til "aksjonær" og dette tilsier at utbytterett uten formell eierposisjon ville falt utenfor utbyttebegrepet i sktl. § 10-11¹⁷.

Det er også slik at tilleggsvederlag som aksjonærene i det overdragende selskapet får ved f. eks en fusjon også kan komme fra det overtakende selskapet og fortsatt bli behandlet som

---

¹⁶ Jfr Ot. prp. nr. 1 2004-2005 s. 33-34

¹⁷ Tilsvarende i Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 331

utbytte med muligheter for skjermingsfradrag etter sktl. § 10-12. Her kommer jo strengt tatt ikke utbyttet fra selskapet man er aksjonær i.

3.3 Lovlighetskravet

Selv om utbyttebegrepet etter sktl. § 10-12 går lenger enn utbytte etter sktl. § 10-11 vil allikevel mye av det som regnes som utbytte ikke vil gi rett til skjermingsfradrag. Grunnen for dette er at det stilles et krav om at utdelingene er ”lovlig” jfr sktl. § 10-12, 1.ledd, 2.pkt. Dette gjør at mange av de mer atypiske utbytteformene hvor man ikke har fulgt lovens krav til utdelinger vil falle utenfor aksjonærmodellen og man får ikke benyttet seg av skjermingsfradraget. Lovlighetskravet forstås slik at utdelingen er **lovlig** etter aksjeselskapslovgivningen, det kreves derfor ikke at utdelingen skal regnes som utdelt utbytte etter aksjelovgivningen¹⁸.

”Lovlige utbetalinger i forbindelse med kapitalnedsettelse, fusjon, fisjon osv. faller utenfor aksjelovgivningens utbyttedefinisjon, men kan falle innenfor skattelovens definisjon. Slike betalinger gir altså rett til skjermingsfradrag”¹⁹

Siden det også gis skjerming i utbytte fra utenlandske selskaper så blir det et spørsmål om hvilke lover lovlighetskravet relaterer seg til. Skal man se på norske regler ved utdelinger fra utenlandske selskaper eller på reglene der selskapet er hjemmehørende?

Lovlighetskravet i slike tilfeller ”antas å referere seg til selskapsrettslige regler i den staten der selskapet er hjemmehørende”²⁰ Dette vil kunne gi en del praktiske problemer for både myndighetene og skattyter når de må forholde seg til selskapsregler i andre land som kan avvike fra regler vi har.

---

¹⁸ Jfr Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 334

¹⁹ Jfr Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 334.

²⁰ Jfr Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 335

Spørsmålet blir så hva lovskravet dekker og om den gjelder enhver overtredelse. For utbytte så har vi både materielle regler og vi har saksbehandlingsregler. De materielle reglene setter skranker for utdelingene f. eks asl. § 8-1, 2.ledd som tilsier at man ikke kan gi utbytte hvis egenkapitalen etter balansen er mindre enn ti prosent av balansesummen, med mindre man foretar en kapitalnedsettelse. Saksbehandlingsreglene regulerer fremgangsmåten ved utbytteutdeling f. eks asl. § 8-2 som tilsier at beslutninger om utdeling av utbytte skal fattes av generalforsamlingen. Lovens ordlyd, ”lovlig”, tilsier at begge feil er omfattet.

Det neste spørsmålet blir så om enhver overtredelse av de materielle eller formelle feilene vil medføre at retten til skjermingsfradrag bortfaller. Etter lovens ordlyd så omfatter den også mindre feil og forsømmelser. Men det vil jo kunne ramme ganske hardt hvis også bagatellmessige feil i forhold til selskapsrettslige regler uten skattemessig betydning skulle medføre at man mistet muligheten til skjermingsfradrag. Ligningsmyndighetene har selv tatt det standpunktet at lovlighetskravet ikke skal tolkes strengt etter sin ordlyd, men om skjerming skal nektes eller ikke vil bero på en skjønnsmessig helhetsvurdering

”Selv om det ved gjennomføringen av utdelingen av utbytte skulle forekomme avvik fra de formelle reglene i aksjelovene, vil utdelingen etter omstendighetene likevel kunne gi rett til skjermingsfradrag, dersom brudd på kravene fremstår som mindre vesentlige. Hvordan grensen skal trekkes for hva som regnes for vesentlig eller ikke, vil måtte bero på en konkret skjønnsmessig vurdering. For eksempel vil ikke manglende registrering av melding til Foretaksregisteret før utdeling til aksjonær i forbindelse med en kapitalnedsettelse uten videre medføre at utdelingen anses ulovlig etter sktl. § 10-12 (1) annet punktum, se også FIN i Utv. 2003/796, SKD i Utv. 2004/232 og Utv. 2006/983. I utgangspunktet må brudd på sentrale elementer i den selskapsrettslige reguleringen av utbytte, slik som begrensninger i hva som kan utdeles i utbytte, og at utbytte må være besluttet av kompetent organ, normalt anses for vesentlige²¹”.

---

²¹ Jfr Lignings ABC 07/08 s.30

Hvis det er slik at lovlighetskravet ikke er oppfylt, og det ikke er snakk om mindre avvik så vil man altså ikke få skjermingsfradrag. Det vil jo da oppstå et spørsmål om man vil få skjermingsfradrag for den delen av utbytte som eventuelt er lovlig utdelt, eventuelt om skjermingsfradrag som ikke kan benyttes fordi utbyttet ikke er lovlig utdelt faller bort.

Det at visse deler av utbytte er ulovlig utdelt vil ikke gjøre at alt av utbytte vil være å anse som ulovlig utdelt. Man vil da ha rett til å få skjermingsfradrag for den delen som oppfyller lovens vilkår.

”Er det foretatt en utdeling som overstiger hva som lovlig kan utdeles etter aksjelovene, gir bare den lovlige delen rett til skjerming²²”.

Når det gjelder skjermingsfradrag som ikke kan benyttes fordi at utbyttet ikke er lovlig utdelt vil ikke det ubenyttede skjermingsfradraget falle bort. Man står ikke ovenfor et tilfelle hvor skattyler unnlater å benytte seg av skjermingsfradraget hvor skjermingsfradraget hadde bortfalt. Skattyter er her nektet å benytte seg av skjermingsfradraget og det er ingen grunn for at skjermingsfradraget skulle falle bort da.

”Dersom skattyter som mottok ulovlig utbytte fortsatt eier aksjen per 31. desember blir konsekvensen at årets skjermingsfradrag ikke kan benyttes til å redusere skatteplikten for det ulovlige utbyttet, men fremføres til fradrag i senere år²³”.

---

²² Jfr Lignings ABC 07/08 s.30

²³ Jfr Lignings ABC 07/08 s.30

DEL3 Skjermingsfradrag

4 Beregning av skjermingsfradraget

4.1 Innledning

Skjermingsfradraget er produktet av et skjermingsgrunnlag og en skjermingsrente. For eksempel hvis man har kjøpt en aksje for 100 så vil dette utgjøre skjermingsgrunnlaget og hvis skjermingsrenten er på 3 % så vil skjermingsfradraget bli: $100 * 0,03 = 3$. Dette skjermingsfradraget kan så brukes til å skjerme utbytte eller gevinst fra beskatning se pkt.3. Skjermingsgrunnlaget beregnes ikke over ett for alle aksjer man har. Beregningen vil skje for den enkelte aksje. Grunnen for dette skyldes at skjermingen er knyttet til den enkelte aksje ut fra et ønske om å redusere mulighetene for tilpassning²⁴. Skjermingsfradrag fra den ene aksjen vil derfor ikke kunne gi fradrag i utbytte/gevinst i andre aksjer. At beregningen skal skje for den enkelte aksje vil medføre at man kan ha aksjer i samme selskap med ulikt skjermingsgrunnlag. Det vil også gjøre at man vil få et stort arbeide med beregning av skjermingsgrunnlaget og for å forenkle dette arbeidet så har man innført elektronisk basert aksjonærregister, som igjen var grunnen til at aksjonærmodellen først trådte i kraft i 2006 selv om den ble vedtatt i 2004²⁵.

I den videre fremstillingen så vil jeg først ta for meg skjermingsgrunnlaget, så vil jeg gjennomgå skjermingsrenten, ta for meg ubenyttet skjermingsfradrag og til slutt gi en del eksempler på bruk av skjermingsfradrag.

---

²⁴ Jfr Ot. prp. nr. 1 2004-2005 s. 39

²⁵ Jfr Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 336

4.2 Skjermingsgrunnlaget

4.2.1 Skjermingsgrunnlaget ved ervervet

4.2.1.1 Alminnelig erverv

Utgangspunktet for beregningen av skjermingsgrunnlaget finner vi i sktl. § 10-12, 2.ledd, 2.pkt ”Skjermingsgrunnlaget settes til aksjens inngangsverdi, jf § 10-32 annet ledd” etter §10-32, 2.ledd så settes inngangsverdien ”til det beløp skattyter har betalt for aksjen..”. Så vi ser at skjermingsgrunnlaget i utgangspunktet utgjør det man har gitt i vederlag for aksjen. Dette stemmer jo også godt overens med at aksjonærmodellen er ment å skjerme normalavkastningen av en **investering**. Vederlaget er jo investeringen man har gjort.

Er vederlaget penger så vil jo verdsettelsen være enkel. Skjermingsgrunnlaget blir da lik verdien av pengene man ga. Er det ytet naturalia så kan det være litt vanskeligere å foreta en verdsettelse. Når det gjøres innskudd i naturalia så vil man som utgangspunkt sette aksjenes inngangsverdi lik aksjenes omsetningsverdi, som ofte vil samsvare med de innskutte gjenstanders verdi. Det vil allikevel være en del tilfeller hvor aksjene man får har en lavere eller høyere verdi en de innskutte eiendelene. I slike tilfeller så vil verdsettelsen bli annerledes og her bør man se på eiendelenes verdi. Dette vil være mer i tråd med hensynene bak aksjonærmodellen hvor man sørger for at skjermingsgrunnlaget ikke er større eller mindre enn investeringen man har foretatt²⁶. Slik at hvis eiendelene er mer eller mindre verdt enn vederlagsaksjene så bør inngangsverdien settes lik eiendelenes verdi.

Men i forbindelse med anskaffelser av aksjer så vil man gjerne kunne ha en del andre utgifter f. eks til megler, selskapsundersøkelse, rådgivning, o.l. Spørsmålet blir da om også dette vil kunne legges til skjermingsgrunnlaget. Disse utgiftene er jo ikke noe man direkte har betalt for aksjen så det kunne jo tenkes å falle utenfor. På den andre siden så vil jo slike utgifter være tett knyttet til investeringen man foretar og kan ses som en del av

---

²⁶ Jfr Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 386-387

investeringen. Noe som igjen kunne tilsi at disse utgiftene legges til skjermingsgrunnlaget. I Ot.prp nr 1 2004-2005 s. 36 så uttaler man

”Etter departementets syn har slike utgifter en så direkte sammenheng med ervervet av aksjene at de bør inngå som en del av aksjonærens kostpris, og dermed som en del av aksjens skjermingsgrunnlag. Også andre aktiveringspliktige kostnader aksjonæren har i forbindelse med aksjeervervet, bør etter departementets vurdering inngå som en del av aksjens kostpris, og dermed som en del av aksjens skjermingsgrunnlag”

Dette er kommet til uttrykk i sktl. § 10-32, 2.ledd ” tillagt eventuelle kostnader som skattyter har hatt til mekler eller lignende ved anskaffelse av aksjen”. Utgifter til megler vil derfor kunne legges til skjermingsgrunnlaget. Avgrensningene av hvilke andre utgifter som kan legges til skjermingsgrunnlaget vil bero på en tolkning av hvor langt ”eller lignende” strekker seg. Hva med f.eks skatteplikt som oppstår ved innskudd i naturalia?

Ved innskudd av naturalia så vil jo dette regnes som en realisasjon siden man her overfører eiendomsrett mot vederlag jfr sktl. § 9-2, 1.ledd. Dette gjelder også selv om innskyteren av eiendelene overtar samtlige aksjer jfr retts- og ligningspraksis²⁷. Dette betyr at skattyter risikerer å få skatteplikt ved innskuddet jfr sktl. § 5-1,2.ledd eventuelt sktl. § 5-30 (eller fradrag etter sktl. § 6-1). Spørsmålet her blir da om denne skatten kan legges til (eventuelt trekkes fra) inngangsverdien. Skatten her er jo ikke et beløp som man har betalt for aksjen så det må i så fall vurderes opp mot ”eller lignende” i sktl. § 10-32, 2.ledd vi må derfor klarlegge hva som ligger i ”eller lignende”.

Etter Ot.prp nr 1 2004-2005 s. 36 så trekker det i retning av at ”eller lignende” vil være andre kostnader som har en **forbindelse** med ervervet av aksjene jfr ”Også andre aktiveringspliktige kostnader aksjonæren har i forbindelse med aksjeervervet, bør etter departementets vurdering inngå som en del av aksjens kostpris, og dermed som en del av aksjens skjermingsgrunnlag”.

---

²⁷ Se Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 381

På en måte så kan man jo si at skatten har en forbindelse med ervervet av aksjene siden den utløses ved å skyte inn naturalia mot aksjer. Men selv om skatten utløses ved innskuddet så ville jo skatteplikten ha vært der uansett hvordan man realiserte naturalia, og dette gjør at jeg syntes at skatteplikten vanskelig kan sies å være en kostnad i forbindelse med ervervet av aksjene siden den ville ha kommet uansett. Skattekostnaden står jo slik sett på egne ben og er ikke et resultat av aksjeervervet, mens eksemplet i lovteksten ”megler” trekker etter mitt skjønn i retning av kostnader som oppstår som en følge av selve aksjeervervet. Slik sett så kan det ikke være adgang til å legge til skatten man får på naturaliainnskyttelsen på aksjens inngangsverdi.

Kriteriet ”eller lignende” peker altså på utgifter som har en forbindelse med selve aksjeervervet for at man skal kunne legge den til skjermingsgrunnlaget. Utgifter som hadde kommet uansett faller utenfor.

I visse tilfeller så må skjermingsgrunnlaget være over visse beløp for å gi skjermingsfradrag. Dette vil gjelde for andelskapital i samvirkeforetak. Beløp inntil 3000 kr vil ikke gi skjermingsfradrag jfr sktl. § 10-12, 4. ledd jfr fsfin. § 10-12-10.

4.2.1.2 Arv og gave

Hvis aksjene erverves ved arv eller gave så blir det et spørsmål om arving eller gavemottakers skjermingsgrunnlag skal basere seg på et kontinuitetsprinsipp, som er et prinsipp hvor arvingen/gavemottakeren trer inn i arvelater/givers skjermingsgrunnlag. Eller om det gjelder et diskontinuitetsprinsipp, som er et prinsipp hvor arving/gavemottakers skjermingsgrunnlag verdsettes uavhengig av arvelater/giver. I tilfellene utenfor arv/gave så gjelder diskontinuitetsprinsippet. Mottakers inngangsverdi settes til kostprisen av det ervervede objektet eventuelt omsetningsverdien ved delvis vederlagsfrihet jfr forutsetningsvis sktl. § 9-7. Før aksjonærmodellen så gjaldt diskontinuitet også for arv eller gave.

Ved innføringen av aksjonærmodellen så gikk man i forarbeidene inn for at man skulle innføre kontinuitet for arvinger/gavemottakere. Mye av grunnen for dette var at ved

diskontinuitet så ville latente gevinster ikke bli skattelagt. Samt at arvingen/gavemottakeren ville få høyere skjermingsgrunnlag enn det arvelater /giver hadde hatt noe som kunne ha medført at man ventet med å betale ut utbytte når generasjonsskifte var nærstående for å få ut mer utbytte skattefritt med det høyere skjermingsgrunnlaget.

”En slik diskontinuitet innebærer at eventuelle latente gevinster knyttet til aksjer før disse overføres ved arv, vil bli endelig skattefrie ved overførselen, og arvingen vil kunne få et høyere skjermingsgrunnlag enn arvelateren hadde. Dette medfører at arvingen kan ta ut et høyere skattefritt utbytte etter generasjonsskiftet, enn arvelateren kunne tatt ut før generasjonsskiftet. Hvis arvelateren har et latent tap knyttet til aksjene, vil denne fradragsretten gå tapt ved overførselen, og arvingen vil få et lavere skjermingsgrunnlag enn arvelateren hadde, noe som vil gi mindre skattefritt utbytte for arvingen enn for arvelater. Dagens regler om diskontinuitet ved fastsetting av inngangsverdi på arvede aksjer, kan medføre uheldige effekter i forhold til aksjonærmodellen. Departementet foreslår derfor å innføre et kontinuitetsprinsipp ved fastsettelse av inngangsverdi, og dermed også skjermingsgrunnlag, for aksjer ervervet ved arv og gave²⁸”

For arvinger/gavemottakere så gjelder altså kontinuitetsprinsippet. Dette følger nå av sktl. § 10-33, som også gjelder for dødsbo, uskiftebo og fysiske personer som får aksjer utloddet fra dødsboet. Arvingen/gavemottakeren trer således inn i arvelaters/givers skjermingsgrunnlag. En konsekvens av dette vil medføre at en som får betalt for å overta aksjer vil tre inn i betalers skjermingsgrunnlag jfr sktl. §10-33.

Hvis giver skulle få en gevinst eller et fradragberettiget tap ved gavesalg så skal gevinsten legges til skjermingsgrunnlaget eventuelt fradras skjermingsgrunnlaget hvis det er et tap jfr sktl. § 10-33, 3.ledd, 1 og 2. pkt. Fradraget kan allikevel ikke være så stort at skjermingsgrunnlaget blir mindre en vederlaget erververen betalte jfr 3.pkt.

---

²⁸ Jfr Ot.prp nr. 1 s.37

EKSEMPEL

Hvis A ervervet en aksje for 100 som nå har omsetningsverdi på 120, foretar et gavesalg til B for 110 så skulle sktl. § 10-33, 1.ledd tilsi et skjermingsgrunnlag på 100. Skattelovens § 10-33, 3.ledd, 1.pkt vil tilsi at man legger til gevinsten på 10 til skjermingsgrunnlaget slik at B sitt skjermingsgrunnlag blir 110. Hvis aksjen hadde sunket istedenfor til 40 og B hadde betalt 20 så ville A fått fradrag for 60, men ikke for gaveelementet på 20. Etter sktl. §10-33, 1.ledd skulle skjermingsgrunnlaget settes til 100, men etter 3.ledd, 2.pkt så ville ikke B kunne sette skjermingsgrunnlaget høyere enn 40²⁹.

Grunnen for at man foretar slike justeringer er for å hindre at en gevinst eller et fradrag blir beskattet eller fradragsført flere ganger. Hvis B ikke hadde kunne satt verdien til 110 så ville først A bli beskattet for gevinsten på 10 og så ville B blitt skattlagt for den samme gevinsten når denne realiserte aksjen. Justeringen hindrer altså dette.

For arv og gave så vil det i de tilfellene hvor det i forbindelse med gaven/arven foreligger en plikt å svare arveavgift vil det oppstå et spørsmål om hvordan sktl. § 10-33 forholder seg til sktl. § 9-7. Etter sktl. § 9-7 så kan ikke skjermingsgrunnlaget settes høyere ”enn til det beløpet som er lagt til grunn ved arveavgiftsberegningen” dette vil jo kunne tilsi et annet skjermingsgrunnlag enn sktl. § 10-33 vil tilsi. For eksempel så kan arvelaters skjermingsgrunnlag være 1.000.000 og sktl. § 10-33 tilsier at arvingen sitt skjermingsgrunnlag da skal være 1.000.000. skattelovens § 9-7 jfr arveavgiftsloven § 11a vil derimot, hvis selskapets formue er 1.000.000 og arvingen velger verdsettelse til 30% av selskapets formue, tilsi skjermingsgrunnlag på 300.000.

Man står jo ovenfor to resultater som er uforenlige med hverandre og en av reglene må derfor gå foran den andre. Loven selv er taus på dette punktet, men forarbeidene gir føringer på hvilken av reglene som er å regne som lex-specialis. Etter Ot.prp nr.1 2004-2005 s.43 så

---

²⁹ Se Bedrift, selskap og skatt (2006) s. 338

vil sktl. § 9-7 gå foran sktl. § 10-33. Dette utleder jeg av følgende uttalelser ” Hvis reglene om kontinuitet medfører at inngangsverdien på aksjene blir høyere enn arveavgiftsgrunnlaget, **vil skatteloven § 9-7 innebære at inngangsverdien/skjermingsgrunnlaget begrenses oppad til arveavgiftsgrunnlaget (min utheving)**. Det foreslås ingen endring i skatteloven § 9-7”. Slik at i eksemplet over så ville arvingens skjermingsgrunnlag ha blitt 300.000 og ikke 1.000.000.

I tilfeller hvor det også knytter seg ubenyttet skjermingsfradrag til denne type aksjer så vil det ubenyttede skjermingsfradraget kunne føres videre på arvingen eller gavemottaker sin hånd jfr sktl. § 10-33, 1.ledd. Arvingen eller gavemottaker vil også tre inn i arvelaters/givers inngangsverdi, som kan være forskjellig fra skjermingsgrunnlaget se pkt 4.2.1.4

4.2.1.3 Omdannelser

Det er etter sktl. § 11-20 mulig å omdanne ett enkeltpersonforetak eller deltakerlignet selskap til et aksje- eller allmennaksjeselskap med skattemessig kontinuitet. Spørsmålet blir hva som blir skjermingsgrunnlaget på de aksjene man mottar ved omdannelsen. Man kan tenke seg at man fikk en inngangsverdi som tilsvarte de virkelige verdiene av de eiendelene som ble overført fra enkeltpersonforetaket/deltakerselskapet. En annen mulighet var at siden overførte eiendeler må beholde de skattemessige verdier som de hadde i selskapet som de ble overført fra jfr sktl. § 11-20, 2.ledd jfr fsfin. § 11-20-6, 1.ledd. Så kan dette tilsi at inngangsverdien må settes lik den skattemessige verdien til de overførte eiendelene. Skatteloven og dens forskrifter er taus på dette punktet. Det eneste som er nevnt om kontinuitet på eiersiden er krav om opprettholdelse av eierskap se fsfin. § 11-20-9.

Forarbeidene gir anvisning på at inngangsverdien skal baseres på kontinuitet.

”For aksjer ervervet ved skattefri omdanning gjelder det særregler for fastsettelse av aksjenes kostpris, jf. Finansdepartementets forskrift til skatteloven § 11–20. I disse tilfellene skal kostprisen baseres på kontinuitet. Denne kostprisen vil også utgjøre skjermingsgrunnlaget³⁰”

Forarbeidene nevner ikke tilfellene hvor man har ubenyttet skjerming i enkeltpersonforetaket eller deltakerselskapet. Kontinuitetsprinsippet vil dog tilsi at også dette ubenyttede skjermingsfradraget vil kunne videreføres på vederlagsaksjene man får. Hvis man ikke kunne overføre slikt ubenyttet skjermingsfradrag så ville dette kunne medføre at man lot være å omdanne for å ikke tape det ubenyttede skjermingsfradraget, selv om det samfunnsmessig var ønskelig med en omdannelse. Siden formålet med omdannelsesreglene er å sørge for at skattereglene ikke legger hindringer i effektiviseringer av bedrifter som ville være samfunnsmessig lønnsomt. Vil også hensynene bak omdannelsesreglen tilsi at dette ubenyttede skjermingsfradraget kan videreføres på vederlagsaksjene.

4.2.1.4 Erverv før aksjonærmodellen trådte i kraft

For aksjer som er ervervet før 01.01.06 og etter 01.01.89 så vil skjermingsgrunnlaget settes til aksjens historiske kostpris tillagt eventuelle RISK - beløp i eiertiden³¹. Dette vil medføre at noen aksjer pga RISK-reglene kan ha negative inngangsverdier. Av Skauge-utvalget så ble det foreslått at skjermingsgrunnlaget i slike tilfeller skulle settes til null ”For aksjer med negativ skattemessig inngangsverdi, kan et alternativ være å sette skjermingsgrunnlaget til null³²”

Finansdepartementet gikk inn for³³ at slike aksjer ikke skulle få satt skjermingsgrunnlaget til null, men at skjermingsgrunnlaget skulle settes til den negative verdien. Grunnen for dette var at hvis man satte inngangsverdien til null så ville man kunne oppleve at visse skatteyttere fikk tilfeldige fordeler ved realisasjon av aksjen hvis negative inngangsverdier

---

³⁰ Jfr Ot.prp nr. 1 2004-2005 s. 37

³¹ Jfr endringslov 10 desember 2004 nr. 77 kapitel 19

³² Jfr NOU 2003:9 s.225

³³ Jfr Ot.prp nr.1 2004-2005 s.37

skulle settes til null. Denne fordelten ville bestått i at gevinsten ville ha blitt mindre og dermed medført mindre skatt enn hvis inngangsverdien hadde vært negativ.

Hvis man skulle ha en negativ inngangsverdi så kan dette forandres ved at man foretar en forhøyelse av aksjekapitalen. Et annet spørsmål blir jo om siden positivt skjermingsfradrag skjermer utbytte helt eller delvis fra beskatning. Er det da slik at negativt skjermingsfradrag vil øke skattepliktig utbytte?

Skatteloven gir ingen føringer på dette, men en antitetisk tolkning av sktl. § 10-12 kunne tilsa at negativt skjermingsgrunnlag økte skattepliktig utbytte. Forarbeidene er i midlertid klar på at det ikke skal beregnes noe negativt skjermingsfradrag av et negativt skjermingsgrunnlag³⁴. Forholdet ble regulert i endringslov til skatteloven³⁵ der det er bestemt at det ikke skal beregnes skjermingsfradrag av negativt skjermingsgrunnlag. Negative skjermingsgrunnlag vil således ikke kunne gi negativt skjermingsfradrag som øker skattepliktig utbytte.

Ved skattereformen i 1992 ga man adgang til å oppregulere inngangsverdiene på aksjer som tidligere kunne ha vært solgt skattefritt³⁶. Oppreguleringen kunne skje på forskjellige måter. For aksjer i børsnoterte selskaper så kunne inngangsverdien ”settes til et gjennomsnitt av kursnotert verdi i tidsrommet 1. november 1991 til 31. desember 1991” Jfr LOV-1991-07-20-65 § 10-2, 2. ledd. For aksjer i ikke - børsnoterte selskaper så kunne man velge å sette inngangsverdien til aksjens forholdsmessige andel av selskapets samlede skattemessige formuesverdi, aksjens forholdsmessige andel av selskapets regnskapsmessige egenkapital pr. 1. januar 1992 eller til takst Jfr LOV-1991-07-20-65 § 10-2, 4. ledd.

---

³⁴ Jfr Ot,prp nr.1 2004-2005 s. 37- 38

³⁵ Jfr endringslov 10 desember 2004 nr. 77 kapitel 19

³⁶ Jfr LOV-1991-07-20-65 §10-2

Man innførte også en fradragsbegrensning som gjorde at de som hadde fått oppregulert inngangsverdien på aksjene ikke skulle oppnå fradrag for tap som skyldes oppreguleringen. Denne fradragsbegrensningen skulle i utgangspunktet løpe frem til 2002, men det viste seg at mange hadde fått oppregulert sine inngangsverdier så høyt at de også etter 2002 ville ha gode utsikter til store tapsfradrag. Tapsbegrensningen ble derfor gjort tidsbegrenset i 2001.

Her vil det jo oppstå spørsmål om disse oppregulerte inngangsverdiene kan legges til grunn som skjermingsgrunnlag eller om skjermingsgrunnlaget for slike aksjer må fastsettes på annen måte. Forarbeidene gir holdepunkter for at noen av disse oppregulerte verdiene ikke kan brukes som skjermingsgrunnlag

”Ved innføringen av aksjonærmodellen foreslår departementet at takstverdiene fra 1992 ikke skal legges til grunn som skjermingsgrunnlag. Bakgrunnen for dette er at mange aksjonærer som nevnt oppnådde svært høye inngangsverdier på sine aksjer ved denne takseringsrunden, og at flere aksjonærer derfor kan få et urimelig høyt skjermingsfradrag dersom disse takstverdiene legges til grunn som skjermingsgrunnlag. Det foreslås at skjermingsgrunnlaget for ikke-børsnoterte aksjer som kunne vært solgt skattefritt før 1992, settes til aksjens forholdsmessige andel av skattemessig formuesverdi fra 1992, eller til aksjens opprinnelige kostpris dersom denne kan dokumenteres, tillagt eventuelle RISK-beløp³⁷”

Endringslov 10. desember 2004 nr 77 bestemmer at ”For børsnoterte aksjer hvor inngangsverdien er oppregulert med hjemmel i den tidligere selskapsskatteloven 20. juli 1991 nr. 65 § 10-2 nr. 2 eller 3, settes aksjens skjermingsgrunnlag til aksjens oppregulerte verdi tillagt eventuelle RISK-beløp knyttet til aksjen, eller til aksjens opprinnelige kostpris tillagt eventuelle RISK-beløp knyttet til aksjen” og ”For ikke-børsnoterte aksjer hvor inngangsverdien er oppregulert med hjemmel i den tidligere selskapsskatteloven 20. juli 1991 nr. 65 § 10-2 nr. 4 annet og tredje ledd, settes aksjens skjermingsgrunnlag til aksjens opprinnelige kostpris tillagt eventuelle RISK-beløp knyttet til aksjen, eller til aksjens forholdsmessige andel av selskapets samlede skattemessige formuesverdi pr. 1. januar 1992

---

³⁷ Jfr Ot.prp nr.1 2004-2005 s.38

tillagt eventuelle RISK-beløp knyttet til aksjen”. Takstverdiene kan altså ikke brukes når skjermingsgrunnlaget skal settes.

Et problem her er at disse verdiene vil jo kunne ligge svært langt tilbake i tid, og det var jo ikke samme utbredelse av elektroniske arkiver på denne tiden. Dette vil jo kunne gi en del utfordringer for myndigheten og skattyter når det gjelder å finne frem til skjermingsgrunnlaget i slike tilfeller. I forhold til reglene om gevinst så vil man fortsatt kunne legge til grunn de oppregulerte inngangsverdiene fra 1992³⁸. Man vil således ha to inngangsverdier. En for beregning av skjermingsgrunnlaget og en for beregning av gevinst. Dette vil jo også kunne øke reglenes kompleksitet.

4.2.2 Endringer i skjermingsgrunnlaget

4.2.2.1 Kapitalnedsettelse og kapitalforhøyelse

I løpet av et aksjeselskaps ”liv” så vil det av ulike grunner være aktuelt å endre på aksjekapitalen ved å sette denne opp eller ned. En slik endring vil også ha betydning for skjermingsgrunnlaget. Jeg behandler først kapitalnedsettelse og så kapitalforhøyelse.

4.2.2.1.1 Kapitalnedsettelse

Hvis det skjer en kapitalnedsettelse i selskapet så vil dette, avhengig av hvordan kapitalnedsettelsen gjennomføres, kunne medføre at man får et lavere skjermingsgrunnlag på aksjene. Hvis kapitalnedsettelsen skjer ved at man skriver ned aksjenes pålydende f. eks fra 500 til 400 så vil skjermingsgrunnlaget bli redusert fra 500 til 400 jfr sktl. § 10-35 ”Nedsetting av selskapets aksjekapital med minskning av aksjens pålydende og tilbakebetaling til aksjonæren skal redusere inngangsverdien på aksjen...”.

---

³⁸ Jfr endringslov 10 desember 2004 nr. 77 kapitel 19

Det vil ikke alltid skje en reduksjon i skjermingsgrunnlaget. Hvis det har vært gjennomført en fondsemisjon forut for kapitalnedsettelsen så skal kapitalnedsettelsen avstemmes mot den siste fondsemisjonen jfr sktl. § 10-11, 5.ledd. Hvis vi da tenker oss at man opprinnelig hadde 400 i pålydende og dette ble økt til 500 ved en fondsemisjon så er det bare 400 som ville gitt skjermingsgrunnlag. Hadde man så foretar en kapitalnedsettelse med 100 så ville dette ikke blitt regnet som tilbakebetaling av kapital, men som utbytte jfr sktl. § 10-11, 4.ledd jfr 2.ledd. Skjermingsgrunnlaget her ville fortsatt ha vært på 400 og nå vært likt med pålydende.

Hvis man derimot velger å gjennomføre kapitalnedsettelsen ved å innløse enkeltaksjer så vil ikke inngangsverdien på de resterende aksjene i utgangspunktet bli berørt (man hadde dog fått et mindre total skjermingsgrunnlag og dermed mindre total skjermingsfradrag). Så hvis man f. eks hadde 10 aksjer med et skjermingsgrunnlag på 500 og man innløste to aksjer så vil man nå ha 8 aksjer som fortsatt har et skjermingsgrunnlag på 500. Det totale skjermingsgrunnlaget er gått ned fra 5.000 til 4.000.

Men hva vil skje med ubenyttet skjermingsfradrag som er knyttet til de aksjene som innløses eller nedskrives?

Her kan man tenke seg at ubenyttet skjermingsfradrag knyttet til aksjene som innløses eller som får sin verdi nedskrevet faller bort helt eller delvis. Hvis man ”innløser” en aksje ved salg så vil jo ubenyttet skjermingsgrunnlag gå tapt³⁹. Her åpner man ikke for at det ubenyttede skjermingsgrunnlaget kan overføres til andre aksjer. Når man innløser en aksje som et ledd i en kapitalnedsettelse så skiller ikke dette seg særlig fra salg. I begge tilfellene så trekkes jo aksjonærenes investeringer ut fra selskapet. Likheten mellom disse tilfellene skulle tilsi at også ubenyttet skjermingsfradrag som er knyttet til aksjene som innløses ved kapitalnedsettelse faller bort. Lignings ABC trekker også i denne retning for innløsning

---

³⁹ Jfr Ot.prp 2004-2005 s. 40

”Ubenyttet skjermingsfradrag som ikke er utnyttet senest når aksjen er realisert, faller bort.”⁴⁰ En innløsning regnes som regel som en realisasjon jfr sktl. § 9-2, h, men det vil ikke være tilfelle for en nedskrivelse av pålydende.

For de tilfellene hvor det foretas nedskrivning av pålydende så kunne man tenke seg at en forholdsmessig del av det ubenyttede skjermingsfradraget faller bort. For eksempel hvis man har en aksje med inngangsverdi på 400 og ubenyttet skjermingsfradrag på 100 og en kapitalnedsettelse foretas ved at man skriver ned pålydende til 300. Så kunne man ha redusert det ubenyttede skjermingsgrunnlaget forholdsmessig og stått tilbake med $300/400 * 100 = 75$. Man ville ha mistet 25 av skjermingsfradraget.

Et slikt tap av ubenyttet skjermingsfradrag vil jo på den andre siden medføre et inngrep i borgernes sfære som etter legalitetsprinsippet bør ha hjemmel i lov. Skattelovens §10-35 gir bare føringer på nedsettelse av inngangsverdien. Forarbeidene behandler ikke problemstillingen direkte og gir derfor heller ikke noe grunnlag for å si at ubenyttet skjermingsfradrag faller bort eller reduseres i slike tilfeller. Dette kan tilsi at man ikke skal foreta noen reduksjon i det ubenyttede skjermingsfradraget slik jeg skisserte over.

Selv om legalitetsprinsippet kan trekkes som et argument for at ubenyttet skjerming ikke går tapt så mener jeg at analogier fra innløsning hvor ubenyttet skjermingsfradrag bortfaller når man trekker tilbake investeringen, etter mitt skjønn taler sterkt for at ubenyttet skjermingsfradrag reduseres når investeringen delvis trekkes tilbake ved nedskrivning. Jeg heller derfor i retning av at ubenyttet skjermingsfradrag delvis må reduseres ved nedskrivninger av pålydende.

4.2.2.1.2 Kapitalforhøyelse

Også en kapitalforhøyelse vil kunne medføre at man får endringer i skjermingsgrunnlaget. Om skjermingsgrunnlaget skal endres vil bero på om kapitalforhøyelsen skjer ved at man skyter inn nykapital i selskapet eller om forhøyelsen kommer fra ikke-innbetalte midler i

---

⁴⁰ Jfr Lignings ABC 07/08 s. 32 pkt 6.11

selskapet, samt hvordan man gjennomfører kapitalforhøyelsen ved påskrivning av pålydende eller ved utsendelse av nye aksjer.

Hvis kapitalforhøyelsen skjer ved at man tar fra midler som er opptjent i selskapet og omdisponerer dette til aksjekapital. Så vil ikke dette forandre på det totale skjermingsgrunnlaget. Slike midler vil ikke være å regne som investeringer aksjonærene har foretatt og man vil ikke åpne for at midler som egentlig skal beskattes kan brukes til å redusere skatten på utbytte ved å gi et høyere skjermingsgrunnlag.

Hvis fondsemissjonen skjer ved å øke pålydende så vil skjermingsgrunnlaget pr aksje forbli den samme selv om pålydende økes. Gjennomføres fondsemissjonen ved å øke antall aksjer i selskapet så vil man måtte foreta en justering av skjermingsgrunnlaget og det ubenyttede skjermingsfradraget jfr sktl. § 10-34, 1. ledd, a jfr fsfin. § 10-34-1, 3.ledd, a⁴¹.

Justeringsfaktoren finner man ved å dividere antall aksjer i selskapet før fondsemissjonen med antall aksjer etter fondsemissjonen. Hadde man f. eks 100 aksjer og man etter fondsemissjonen har 200 så blir justeringsfaktoren $100/200 = 0,5$. Hvis skjermingsgrunnlaget og ubenyttet skjermingsfradrag opprinnelig var henholdsvis 500 og 100. Så vil de nå være 250 og 50. Det totale skjermingsfradraget og skjermingsgrunnlaget vil fortsatt være det samme.

---

⁴¹ Se pkt 4.2.2.2.1.

	Opprinnelige verdier	Justeringsfaktor $100/200 = 0.5$	Nye verdier
Antall aksjer	100	$100/0.5$	200
Skjermingsgrunnlag	500	$500 * 0.5$	250
Ubenyttet skjermingsfradrag	100	$100 * 0.5$	50
Totalt skjermingsgrunnlag	50.000		50.000
Totalt skjermingsfradrag	10.000		10.000

Hvis man derimot foretar en økning i aksjekapitalen gjennom innbetalinger så vil dette kunne gi enten et høyere skjermingsgrunnlag pr aksje og høyere totalt skjermingsgrunnlag eller høyere totalt skjermingsgrunnlag. Hvis man velger å foreta kapitalforhøyelsen ved å utstede nye aksjer så vil skjermingsgrunnlaget på de opprinnelige aksjene forbli den samme. Hvis man velger å gjennomføre kapitalforhøyelsen ved å foreta påskrivninger på de aksjene man allerede har i selskapet. Så vil dette gi et høyere skjermingsgrunnlag enn det man hadde. Begge måtene ville gi det samme totale skjermingsgrunnlag ved samme innbetalingssum (men høyere enn før kapitalforhøyelsen selvfølgelig).

Er det så noen av disse måtene som er å foretrekke fremfor den andre? De ulike måtene kan gi ulikt resultat i visse tilfeller. Det vil f. eks være slik at hvis man velger å utstede nye aksjer så kan man få en situasjon hvor man har aksjer med ulikt skjermingsgrunnlag. Dette kan gjøre at det blir vanskelig å dele ut utbytte som fullt ut blir skjermet.

F. eks så kan man tenke seg at man etter en kapitalforhøyelse har to aksjer hvorav den ene har 100 i skjermingsgrunnlag og den andre har 200 i skjermingsgrunnlag. Er skjermingsrenten på 3% så får man 3 og 6 i skjermingsfradrag på disse to aksjene. Man ser da at det maksimale utbytte man kan dele ut uten skatt er da 3 dette siden

skjermingsfradrag på en aksje ikke kan brukes på en annen aksje jfr sktl. § 10-12, 1.ledd, 3.pkt. Aksjen på 6 vil da ha en rest på 3 som man ikke får benyttet og videreføres til senere år. Hadde man derimot valgt å øke aksjens pålydende ved kapitalforhøyelsen så ville man hatt et skjermingsgrunnlag på 300 og en skjerming på 9. Her ville det ikke oppstått noen problemer med å dele ut utbytte som fullt ut er skjermet siden man ikke har noen forskjellig skjermingsfradrag.

Også i forhold til gevinst ved realisasjon så vil valget mellom utstedelse av nye aksjer eller oppskrivning av pålydende ha skattemessig betydning.

EKSEMPEL

Sett at A etter en kapitalforhøyelse har to aksjer. En med skjermingsgrunnlag på 100 og en med skjermingsgrunnlag på 200. Med skjermingsrente på 3% så gir dette 3 og 6 i skjerming. A sørger for at det deles ut utbytte slik at det ikke blir noe skatt. Dette gir 3 i utbytte pr aksje og man får videreført 3 i ubenyttet skjerming på aksjen med 200 i skjermingsgrunnlag.

År 1

	Aksje 1	Aksje 2
Skjermingsgrunnlag	100	200
Skjermingsrente	3%	3%
Skjermingsfradrag	3	6
Utbytte	3	3
Til beskatning	0	0
Ubenyttet skjermingsfradrag	0	3
Nytt skjermingsgrunnlag	100	203

Etter hvert så vil aksjen med inngangsverdi på 200 akkumulere mye ubenyttet skjermingsfradrag forutsatt at utdelingene er som i år 1, og dette kan i visse tilfeller gå tapt. For eksempel så kan vi tenke oss at A skal realisere aksjene etter at det er gått 11 år. Situasjonen for aksje 1 og aksje 2 er da slik:

År 11

	Aksje 1	Aksje 2
Skjermingsgrunnlag	100	234,4
Skjermingsrente	3%	3%
Skjermingsfradrag	0	0 ⁴²
Utbytte	0	0
Til beskatning	0	0
Ubenyttet skjermingsfradrag	0	34,4
Nytt skjermingsgrunnlag	100	234,4

Aksjen med skjermingsgrunnlag på 200 har opparbeidet seg 34,4 i skjermingsfradrag. Den andre aksjen har ikke noe ubenyttet skjermingsgrunnlag. Hvis A nå solgte til 210 pr aksje så gir dette en gevinst på 10 for 200 aksjen og 110 for 100 aksjen. Gevinsten på 200 aksjen skjermes fullt ut av skjermingsfradraget og det gjenstår 24,4 i ubenyttet skjermingsfradrag. Disse 24,4 vil ikke kunne benyttes til å skjerme gevinsten på 100 aksjen jfr sktl. § 10-31, 1.ledd, 3.pkt og går da tapt.

---

⁴² Siden aksjen selges i det 11 året så vil man ikke være eier 31. desember, og man opparbeider seg ikke noe ekstra skjerming dette året.

	Aksje 1	Aksje 2
Vederlag	210	210
Inngangsverdi	100	200
Gevinst	110	10
Ubenyttet skjermingsfradrag	0	34,4
Til beskatning	110	0
Ubenyttet skjermingsfradrag	0	24,4
Skjermingsfradrag som går tapt	0	24,4

Hadde man i stedet for skrevet opp aksjen pålydende, eller spleiset før salg, så ville man bare hatt en aksje og det ubenyttede skjermingsfradraget kunne da ha blitt utnyttet fullt ut. Dette hadde i så fall gitt 24,4 mindre i gevinst til beskatning enn når man valgte å utstede nye aksjer, så man ser at man har klare incentiver til å få påskrevet pålydende fremfor å utstede nye aksjer.

Her vil det også kunne oppstå spørsmål om det å velge påskrivning i stedet for utsendelse av nye aksjer for å komme bedre ut skattemessig eller at man spleiser aksjer før salg for å få utnyttet skjermingsfradraget, og dermed spare skatt vil kunne bli gjenstand for gjennomskjæring.

”Den ulovfestede gjennomskjæringsregel er blitt utviklet i et samspill mellom rettspraksis og juridisk teori og består - slik den er utformet i høyesterettsavgjørelser de senere år - av et grunnvilkår og en totalvurdering. Grunnvilkåret går ut på at det hovedsakelige formål med disposisjonen må ha vært å spare skatt, se for eksempel [Rt-2002-456](#) (Hydro Canada) på side 465, jf. side 466-467, [Rt-2004-1331](#) (Aker Maritime) avsnitt 47 og Høyesteretts dom 7. september 2006 ([HR-2006-1540-A](#)) avsnitt 42 - 46. Dette er et nødvendig, men ikke tilstrekkelig vilkår for gjennomskjæring. For at gjennomskjæring skal kunne foretas, kreves i tillegg at det ut fra en totalvurdering av disposisjonens virkninger (herunder dens forretningsmessige egenverdi),

skattyters formål med disposisjonen og omstendighetene for øvrig fremstår som stridende mot skattereglenes formål å legge disposisjonen til grunn for beskatningen, se for eksempel [Rt-1999-946](#) (ABB) på side 955, [Rt-2002-456](#) (Hydro Canada) på side 466, jf. side 467-468, [Rt-2004-1331](#) (Aker Maritime) avsnitt 47 og Høyesteretts dom 7. september 2006 ([HR-2006-1540-A](#)) avsnitt 47 - 50.”⁴³

Når det gjelder det første tilfellet hvor man velger å oppskrive aksjenes pålydende i stedet for å sende ut nye aksjer. Så kan det ikke være rom for gjennomskjæring selv om valget av påskrivning er skattemessig motivert og man således oppfyller grunnvilkåret. Det kan neppe anses som ”stridene mot skattereglenes formål” (her sktl. § 10-12) at man velger å organisere kapitalforhøyelsen slik at man bedre kan benytte seg av skjermingsfradraget. Det vil jo tvert imot gjøre at man får skjermet normalavkastningen fullt ut og således bedre oppfylle formålet med skjermingsreglene, som er å unngå dobbeltbeskatningen av normalavkastningen.

I tilfeller hvor man velger å spleise aksjer før salg for å spare skatt. Så vil grunnvilkåret for gjennomskjæring være oppfylt. Men også i slike tilfeller har jeg vanskeligheter med å se at aksjespleising kan oppfattes som ”stridene mot skattereglenes formål” siden aksjespleisingen vil gjøre at en større del av normalavkastningen blir skjermet mot dobbeltbeskatning og dermed medføre at hensynene bak skjermingsfradraget bedre blir oppfylt. Jeg kan derfor ikke se at det vil være adgang til å foreta gjennomskjæring i slike tilfeller som her nevnt.

---

⁴³ Jfr Rt. 2006 s.1232 nr. 47

4.2.2.1.3 Nedsettelse av aksjekapitalen til null med etterfølgende oppskrivning

Hva med de tilfellene hvor man nedskriver aksjekapitalen til null med etterfølgende oppskrivning?

Det jeg tenker på her er at nedskrivningen av aksjekapitalen skrives ned til null fordi den anses som tapt og så foretar man en nyinvestering i selskapet. Hvordan skal man behandle skjermingsgrunnlaget da? I Rt. 1998 s.1425 hvor det var et tilfelle av en slik nedskrivning med en etterfølgende oppskrivning. Så ble det ansett at man ikke hadde realisert noe tap ved nedskrivelsen fordi man opprettholdt sin eierinteresse. I denne dommen så fikk man i stedet for nøye seg med å legge inngangsverdien på de nedskrevne aksjene til inngangsverdien på de nyskrevende aksjene for at man således skulle kunne få dette tapet fradratt ved en senere realisasjon ” Jeg tilføyer at inngangsverdien av aksjene før nedskrivningen uavkortet vil bli fordelt på de nye aksjer, og derved komme i betraktning ved en eventuell framtidig realisasjon”

Et eksempel kan illustrere dette. Sett at A har aksjer for 100 og det foretas en nedskrivning til null fordi aksjekapitalen er tapt. A tegner seg på nytt for 100. A kan nå legge til de tidligere 100 og få en inngangsverdi på 200. Hadde man ikke gjort det slik og A bare hadde fått en inngangsverdi på 100. Så ville A ved en realisasjon til 100 ha mistet et tapsfradrag på 100.

Så kommer spørsmålet om hva som skal skje med skjermingsgrunnlaget når man nedskriver aksjekapitalen til null med etterfølgende oppskrivning. Hvis A hadde en inngangsverdi på 100 så ville også dette være skjermingsgrunnlaget i utgangspunktet. Når A tegner seg for nye 100 kan han da legge til det gamle skjermingsgrunnlaget på 100, slik han kan legge til 100 på inngangsverdien i forhold til gevinst/tapsberegningen og få 200 i skjermingsgrunnlag?

Slik jeg ser det så er det en del forskjeller mellom det å gi adgang til å legge til de 100 på inngangsverdien og det å legge til 100 på skjermingsgrunnlaget. Når det gjelder det at man

gir adgang til å legge til 100 på inngangsverdien så skyldes det at man anser at man har hatt et tap på 100, men at man ikke ennå har realisert tapet. For å hindre at man mister tapsfradraget ved fremtidige realisasjoner så legger man til den gamle inngangsverdien på den nye inngangsverdien.

Når det gjelder skjermingsgrunnlaget så har det som regel utgangspunkt i kostprisen på aksjene man har ervervet. Vi ser at det som danner basisen for skjermingsgrunnlaget som regel er en investering man har gjort i selskapet ved kjøp av aksjer.

Her mener jeg at det ville være problematisk å tillate at man legger til det ”gamle” skjermingsgrunnlaget på det nye skjermingsgrunnlaget når man står ovenfor tilfeller av nedskrivelse av aksjekapitalen til null fordi aksjekapitalen er tapt med påfølgende oppskrivelse ved nyinvestering. Grunnen for dette er at det som dannet grunnlaget for det ”gamle” skjermingsgrunnlaget er jo gått tapt selv om man i forhold til tapsfradraget ikke anser det som realisert. Denne investeringen er jo ikke der lenger (og nettopp derfor får man legge den til inngangsverdien i forhold til gevinst/tapsfradrag) og det vil da være merkelig (for å ikke si motstridende) om man skulle tillate at man overførte et skjermingsgrunnlag som er knyttet til en investering som ikke er der lenger, og som har gjort at man har kunne lagt den til den nye inngangsverdien i forhold til gevinst/tapsberegning.

Hvis man kunne lagt til det ”gamle” skjermingsgrunnlaget så ville man også kunne oppnå dobbelt fradrag. Først ved at man gjennom en årrekke fikk skjermingsfradrag for det ”gamle” skjermingsgrunnlaget som er tapt og så et tapsfradrag til når man solgte aksjen. Dette er også forhold som taler mot at man kan overføre det ”gamle” skjermingsgrunnlaget.

Slik at i tilfellet over hvor man skriver ned aksjekapitalen fra 100 til null og så foretar en reinvestering på 100 så vil jeg si at inngangsverdien i forhold til gevinst/tapsberegning bør settes til 200, mens det for skjermingsgrunnlagets vedkommende så bør dette settes til 100 som svarer til den investeringen man har i behold.

Hvis skjermingsgrunnlaget faller bort så får vi også et spørsmål om ubenyttet skjermingsfradrag knyttet til skjermingsgrunnlaget også faller bort. Her vil jeg henvise til min drøftelse av dette under pkt. 4.2.2.1.1, og anse at ubenyttet skjermingsfradrag også faller bort da jeg anser investeringen som realisert siden den er tapt, selv om man ikke anser aksjene som realisert i forhold til reglene om tapsfradrag når eierforholdene ikke endres.

4.2.2.2 Fusjoner, fisjoner, splitt og spleis

Aksjenes inngangsverdi kan også bli forandret ved at aksjer splittes eller at de spleises eller at selskaper fusjoneres/fisjoneres. Jeg behandler først splitting og spleising av aksjer og så fusjoner og fisjoner.

4.2.2.2.1 Aksjesplitt og aksjespleis

En aksjesplitt vil si at en aksje deles opp og blir til to eller flere aksjer. En aksjespleising er at to eller flere aksjer blir til en aksje. I slike tilfeller så må det foretas en justering av skjermingsgrunnlaget og ubenyttet skjermingsfradrag jfr sktl. § 10-34.

Hvordan skal man så foreta denne justeringen?

Skatteloven § 10-34 gir ikke noen føringer på dette, men i forarbeidene så sies det

”Hendelser i løpet av aksjonærens eiertid kan også påvirke kostprisen på aksjene. Ved fusjoner og fisjoner skal skattyters samlede kostpris på aksjene i det overdragende selskap videreføres på aksjene i det overtakende selskap. De omfordelte kostprisene vil være aksjonærens skjermingsgrunnlag på de nye aksjene. På samme måte vil skjermingsgrunnlaget etter fondsemisjoner, kapitalnedsettelse, og splitt eller spleis av aksjer, være omfordelt kostpris. **Omfordeling av kostpris skal etter departementets forslag gjennomføres på samme måte som dagens omfordeling av RISK-beløp.** Det legges til grunn at omfordelingen må foretas, og ny kostpris fastsettes, i forbindelse med ligningen for det året

transaksjonen skjer. I forbindelse med omfordelingen av aksjens kostpris må også ubenyttet skjermingsfradrag omfordeles tilsvarende⁴⁴”

Omfordelingen ved splitt og spleis vil altså følge reglene for omfordeling av RISK-beløp. Disse omfordelingsreglene finner vi i fsfin. § 10-34-1. Etter fsfin. § 10-34-1 så skal fordelingen av inngangsverdi ved splitt og spleis skje ved at man finner en justeringsfaktor. Denne justeringsfaktoren finner vi ved å ”dividere antall aksjer i selskapet før endringen på nytt antall aksjer etter endringen” jfr fsfin. § 10-34-1, 3.ledd, b (endring her refererer seg til splitt/spleis). Når man har funnet justeringsfaktoren så multiplisere man skjermingsgrunnlaget/inngangsverdien man hadde før splitten/spleisen med justeringsfaktoren.

EKSEMPEL

Sett at A har 100 aksjer i selskap X med et skjermingsgrunnlag på 250 pr. aksje og et ubenyttet skjermingsfradrag på 70 pr. aksje. Det er 10.000 aksjer til sammen i selskap X. Det foretas så en spleising av aksjene i selskap X og etter spleisingen så er det til sammen 2.500 aksjer i selskap X. Vi ser at fire aksjer blir til en. Hva blir så A sine nye inngangsverdier og ubenyttet skjermingsfradrag?

Vi finner først justeringsfaktoren. Etter fsfin. § 10-34-1, 3.ledd, b så skal vi dividere 10.000 på 2.500. Dette gir en justeringsfaktor på 4. Skjermingsgrunnlaget blir da $250 * 4 = 1000$ pr. aksje og ubenyttet skjermingsfradrag blir $70 * 4 = 280$ pr. aksje. At dette stemmer kan kontrolleres ved å sammenligne de totale inngangsverdiene og skjermingsgrunnlagene før og etter spleisen, da disse skal ha lik verdi. Total skjermingsgrunnlag og ubenyttet skjermingsfradrag før spleisen er henholdsvis $100 * 250 = 25.000$ og $70 * 100 = 7.000$. Total skjermingsgrunnlag og ubenyttet skjermingsfradrag etter spleisen er henholdsvis $1000 * 25 = 25.000$ og $280 * 25 = 7.000$. Vi har sjekket justeringen av skjermingsgrunnlaget og ubenyttet skjermingsfradrag og funnet at den er korrekt.

---

⁴⁴ Jfr Ot.prp. nr.1 2004-2005 s.37 (min utheving)

	Opprinnelige verdier	Justeringsfaktor $10.000/2.500 = 4$	Nye verdier
Totalt antall aksjer i selskap X	10.000	$10.000/4$	2.500
Antall aksjer A	100	$100 / 4$	25
Skjermingsgrunnlag	250	$250 * 4$	1.000
Ubenyttet skjermingsfradrag	70	$70 * 4$	280
Totalt skjermingsgrunnlag for A	25.000		25.000
Totalt skjermingsfradrag for A	7.000		7.000

Hadde det vært en splitt hvor man gikk fra 2.500 til 10.000 aksjer så ville justeringsfaktoren ha blitt $2.500/10.000 = 0.25$. Man hadde da som over multiplisert 0.25 med skjermingsgrunnlaget og ubenyttet skjermingsfradrag for å få de nye verdiene.

4.2.2.2 Fordeling ved fusjoner og fisjoner

Hvis selskapet man er aksjonær i blir del av en fusjon, som er at et selskap tas opp i ett annet, så vil dette kunne påvirke aksjonærenes skjermingsgrunnlag og ubenyttet skjerming. Grunnen for dette er at man får vederlagsaksjer i det overtakende selskapet og disse vederlagsaksjene trenger ikke å ha samme pålydende noe som gjør at man kan få flere eller færre aksjer i det overtakende selskapet enn det man hadde i det utfisjonerte selskapet.

Beregningen av nytt skjermingsgrunnlag og fordelingen av ubenyttet skjermingsfradrag vil gjennomføres som for splitt og spleis hvor man først finner justeringsfaktoren og så

multipliserer det opprinnelige skjermingsgrunnlaget og ubenyttet skjermingsfradrag med denne faktoren. F. eks så har man 100 aksjer i selskap X og selskap X fusjoneres inn i selskap Y. Aksjonærene får til sammen 20 aksjer i selskap Y. Justeringsfaktoren blir da $100/20 = 5$. Skjermingsgrunnlaget og ubenyttet skjermingsfradrag som aksjonærene har multipliseres da med 5 for å få de nye verdiene.

Justering av skjermingsgrunnlaget og ubenyttet skjermingsfradrag når det blir foretatt en fisjon skal etter fsfin. § 10-34-1, 3.ledd, d gjennomføres ved at pålydende på aksjene i det overtakende selskapet deles på pålydende i det overdragende selskapet.

EKSEMPEL

Hvis selskap A hvor aksjene hadde pålydende 1000 fisjoneres og blir til selskap B, C og D. Hvor pålydende er henholdsvis 100, 500 og 400. så vil justeringsfaktoren bli slik. For selskap B $100/1000 = 0.1$, for selskap C $500/1000 = 0.5$ og for selskap C $400/1000 = 0.4$. Hvis aksjonær X hadde et skjermingsgrunnlag på 30.000 og et ubenyttet skjermingsfradrag på 19.000 i selskap A så vil dette fordeles på vederlagsaksjene i selskap B, C og D slik. Selskap B skjermingsgrunnlag $30.000 * 0.1 = 3.000$, ubenyttet skjermingsfradrag $19.000 * 0.1 = 1.900$. Selskap C skjermingsgrunnlag $30.000 * 0.5 = 15.000$, ubenyttet skjermingsfradrag $19.000 * 0,5 = 9.500$. Selskap D skjermingsgrunnlag $30.000 * 0.4 = 12.000$, ubenyttet skjermingsfradrag $19.000 * 0.4 = 7.600$.

Hvis vi summerer de nye skjermingsgrunnlagene og det ubenyttede skjermingsfradraget så ser vi at vi får det samme totale skjermingsgrunnlaget og ubenyttede skjermingsfradraget som aksjonær A opprinnelig hadde i selskap A ($3.000 + 15.000 + 12.000 = 30.000$ og $1.900 + 9.500 + 7.600 = 19.000$)

	Pålydende	Justeringsfaktor	Skjermingsgrunnlag	Ubenyttet skjermingsfradrag
AS A	1000		30.000	19.000
AS B	100	$100/1000 = 0.1$	3.000	1.900
AS C	500	$500/1000 = 0.5$	15.000	9.500
AS D	400	$400/1000 = 0.4$	12.000	7.600

	Totalt skjermingsgrunnlag	Totalt skjermingsfradrag
AS A	30.000	19.000

	Skjermingsgrunnlag	Skjermingsfradrag
AS B	3.000	1.900
+ AS C	15.000	9.500
+ AS D	12.000	7.600
Totalt	30.000	19.000

Når det gjelder fusjoner og fisjoner så bør man huske på at det vil kunne være tilfeller hvor man bruker opp hele eller deler av det ubenyttede skjermingsfradraget under selve fusjonen/fisjonen. Dette vil kunne skje hvis det blir avtalt at man skal gi tilleggsvederlag etter aksjeselskapsloven §§ 13, 1.ledd nr 2 og 14, 1.ledd nr.2. Dette tilleggsvederlaget er ikke skattefritt som resten av fusjonen/fisjonen er jfr sktl. § 11-6, 1.ledd. Man kan dog gjøre fradrag for skjerming i utbyttet eller gevinsten. Hvis dette gjøres så må man ta det i betraktning når man skal fordele ubenyttet skjermingsfradrag på vederlagsaksjene etter fusjonen/fisjonen.

4.2.2.3 Tillegg for ubenyttet skjermingsfradrag

Et annet forhold som kan medføre endring i skjermingsgrunnlaget er at man i foregående år har opparbeidet seg skjermingsgrunnlag som ikke har kunne blitt benyttet. Dette følger av sktl. § 10-12, 2.ledd, 2.pkt. Hvis man f. eks et år har et skjermingsgrunnlag på 1.000.000 og skjermingsrenten er på 3 % så gir dette et skjermingsgrunnlag på 3.000. Hvis det ikke deles ut utbytte i dette selskapet og aksjonæren heller ikke selger aksjene. Så vil de 3000 kunne legges på skjermingsgrunnlaget på 1.000.000 ved neste års beregning av skjermingsfradraget slik at dette nå vil være 1.003.000. Man får således en rentekompensasjon på det ubenyttede skjermingsfradraget.

Men hva skjer hvis det er andre veien slik at man nå kommer til et år hvor utbytte er såpass stort at også det akkumulerte skjermingsfradraget fra tidligere år går med til å skjerme utbyttet. Skattelovens § 10-12, 2.ledd, 2.pkt omhandler ikke disse motsatte tilfellene. Mulige løsninger her kunne da være at skjermingsgrunnlaget forble forhøyet eller at skjermingsgrunnlaget ble redusert ned i takt med hvor mye av det ubenyttede skjermingsgrunnlaget som man brukte opp. I NOU 2003 nr.9 så virker det som om man mener at skjermingsgrunnlaget skal reduseres ned i slike tilfeller

”I eksempelet er årets utbytte fra aksje B så stort at det kan romme hele det akkumulerte ubenyttede skjermingsfradraget fra denne aksjen, så vel som det ubenyttede skjermingsfradraget knyttet til aksje C. Ved årets utgang vil det akkumulerte ubenyttede skjermingsfradraget for aksje B derfor være 0, jf. eksempelet punkt 25. **Ved utgangen av året skal derfor også kostprisen for aksje B nedreguleres med et beløp tilsvarende de tidligere års akkumulerte ubenyttede skjermingsfradrag (min uthevnning)**⁴⁵”

Ut i fra forarbeidene så ser vi at sktl. § 10-12, 2.ledd, 2.pkt skal tolkes antitetisk. Slik at når man bruker av tidligere års akkumulerte skjermingsfradrag. Så vil dette medføre at man må nedjustere skjermingsgrunnlaget med et beløp som svarer til den summen av tidligere års skjermingsfradrag som man nå bruker på å skjerme utbytte. Dette resultatet har da også etter mitt skjønn de beste grunner for seg. Når ikke det ubenyttede skjermingsfradraget er

---

⁴⁵ Jfr NOU 2003:9 s.214

der lenger så vil det heller ikke være noen grunn for at det skal gi opphav til høyere skjermingsgrunnlag og rentekompensasjon.

4.3 Skjermingsrenten

Skjermingsrenten er den andre komponenten som vi trenger for å beregne skjermingsfradraget. Skjermingsrenten fastsettes av finansdepartementet i forskrift jfr sktl. § 10-12, 2.ledd, 3.pkt. Forskriften er forskrift til skatteloven (fsfin). Skjermingsrenten er regulert i fsfin. § 10-12-1 og er ”aritmetisk gjennomsnittlig observert rente på statsveksler med 3 måneders løpetid”. Opprinnelig så ble det foreslått at man skulle bruke ”årgjennomsnittet av statsobligasjoner med 5 års løpetid i inntektsåret”⁴⁶

Denne gjennomsnittlige renten skal så ”nedjusteres med 28 prosent” jfr fsfin. § 10-12-1, 1.ledd, 2.pkt. Grunnen for denne nedjusteringen er at de som investerer i statsveksler vil jo måtte betale skatt av avkastningen og dette reduserer deres avkastning med 28 prosent, som igjen påvirker hva den effektive renten er på. Hvis skjermingsrenten ikke skulle ha blitt justert ned med 28 prosent så ville de som hadde investert i aksjer ha fått skjermet mer enn det som var normalavkastningen på 3 måneders statsveksler.

Et eksempel kan illustrere dette. Hvis man hadde investert 100 i statsveksler med 3 prosent rente. Så ville dette ha gitt en årlig avkastning på 3 kr. Av de tre kronene så betaler man 28 prosent skatt, som gir $3 \times 0,28 = 0,84$. man sitter da igjen med $3 - 0,84 = 2,16$. Den effektive renten blir da 2,16%. Normalavkastningen er da på 2,16 kr.

Hvis man hadde investert 100 i aksjer og skjermingsfradraget hadde blitt satt til 3 prosent som for statsveksler, uten å ta hensyn til skatten på renteinntekten til statsvekslene, så ville dette ha skjermet 3 kroner mot utbytte/gevinst beskatning. Man ser da at man ville ha fått

---

⁴⁶ Jfr Ot.prp. nr.1 2004-2005 s. 39

skjernet mer enn det som er normalavkastningen etter investering i statsveksler og skatten på 28 prosent utgjør differansen ($3 - 2,16 = 0,84$). Derfor så trekker man fra 28 prosent på renten til statsveksler før man fastsetter skjermingsrenten

Skjermingsrenten for 2006 var på 2.1 %⁴⁷, 3.3% i 2007⁴⁸ og 3.8% for 2008⁴⁹.

Skjermingsrenten for 2009 er i skrivende stund ikke fastsatt.

---

⁴⁷ Jfr <http://www.skatteetaten.no/Templates/TabellerOgSatser.aspx?id=46641&epslanguage=NO>

⁴⁸ Jfr <http://www.skatteetaten.no/Templates/TabellerOgSatser.aspx?id=62434&epslanguage=NO>

⁴⁹ Jfr <http://www.skatteetaten.no/Templates/TabellerOgSatser.aspx?id=77447&epslanguage=NO>

5 Ubenyttet skjerming

5.1 Fremføring av ubenyttet skjermingsfradrag

Etter gjeldene rett så er det slik at skjermingsfradraget bare kan benyttes til å skjerme utbytte og gevinst fra den aktuelle aksjen (grunnfondsbevis, ol, heretter aksjer) som skjermingsfradraget stammer i fra jfr sktl. §§ 10-12, 1.ledd, 3,pkt og 10-31, 1.ledd, 2 og 3 pkt. Dette vil jo medføre at man i situasjoner hvor det ikke deles ut utbytte, gevinst eller at skjermingsfradraget overstiger utbyttet ikke vil få benyttet seg av opparbeidet skjermingsfradrag i et gitt inntektsår. Spørsmålet her er da hvordan dette ubenyttede skjermingsfradraget blir behandlet. Vil det være mulig å benytte skjermingsfradraget senere år eller vil det gå tapt?

Opprinnelig så ble det av Skauge-utvalget foreslått at skjermingen skulle skje separat for hver aksje. Men hvis man hadde ubenyttet skjerming etter realisasjon av aksjer så kunne dette benyttes til å redusere utbytte/gevinst fra andre aksjer, og hvis det var igjen ubenyttet skjermingsfradrag hvor man ikke hadde aksjeinntekter som kunne dekke hele skjermingsfradraget. Så kunne skjermingsfradraget legges til skjermingsgrunnlaget hvor man således fikk en rentekompensasjon på det ubenyttede skjermingsfradraget ved neste års beregning av skjermingsfradraget.

”Skjermingen skal i utgangspunktet skje separat for hver enkelt aksje. Dette innebærer at ubenyttet skjermingsfradrag fra aksje A ikke kan motregnes i utbytte/gevinst fra en annen aksje B, men i stedet legges til kostprisen for aksje A ved beregningen av neste års skjermingsfradrag knyttet til A. På samme måte skal skattemessige aksjegevinster og -tap beregnes separat for hver enkelt aksje. Ved inntektsoppgjøret skal eventuelle skattepliktige utbytter knyttet til den enkelte aksje, og eventuelle gevinster knyttet til den enkelte aksje, summeres. Dersom det er ubenyttede skjermingsfradrag knyttet til realiserte aksjer, kan dette benyttes til å redusere skattepliktige utbytter/gevinster fra aksjonærens øvrige aksjer. Hvis årets aksjeinntekt ikke er høy nok til å romme hele det ubenyttede skjermingsfradraget fra de realiserte aksjene, kan den resterende delen framføres med rente til fradrag i etterfølgende års aksjeinntekt”⁵⁰

---

⁵⁰Jfr NOU 2003:9 s.213

Når det gjelder retten til å fremføre ubenyttet skjermingsfradrag til senere år og til å øke skjermingsgrunnlaget så ble dette også godtatt og foreslått i senere utredninger om aksjonærmodellen jfr Ot.prp nr. 1 s. 39 ” Dersom skjermingen knyttet til den enkelte aksje overstiger aksjonærens tidfestede utbytte på aksjen for det aktuelle år, kan ubenyttet skjerming fremføres mot utbytte eller gevinst fra samme aksje i senere år. Det foreslås også at ubenyttet skjerming skal legges til aksjens skjermingsgrunnlag ved beregning av neste års skjermingsfradrag. Dette innebærer at ubenyttet skjerming fremføres med renter.”

Derimot så ble ikke Skauge-utvalget forslag om å gi adgang til å fradra ubenyttet skjerming ved realisasjon av aksjen i aksjeinntekter fra andre aksjer opprettholdt. I Ot.prp nr.1 2004-2005 så uttalte man om dette ” Skaugeutvalget foreslo at ubenyttet skjerming etter realisasjon av aksjen skulle kunne fradras i, eller fremføres mot, aksjeinntekter fra andre aksjer. Sammen med forslaget om at skjerming for hele året skal tilordnes den som eier aksjen 31.12 i inntektsåret, vil imidlertid en slik samordnings- og fremføringsadgang kunne åpne for tilpasninger gjennom handel av aksjer rundt årsskiftet.

Departementet pekte i skattemeldingen på at problemet med årsskiftehandler kan være omfattende, særlig når selskapssektoren fritas for utbytte- og gevinstbeskatning. På s. 88 uttales det:

«Norske personlige aksjonærer vil da ikke bare kunne kjøpe skjermingsfradrag fra utenlandske aksjonærer, men også fra norske selskapsaksjonærer. Det kan dermed være motiver til omsetning ved årsskiftet med sikte på å skaffe skjermingsfradrag. Det vil da være mulig å skaffe seg skjermingsfradrag for hele året, ved å binde kapital for en kort periode rundt årsskiftet. Med utvalgets forslag kan ubenyttet skjermingsfradrag fra én aksje, dersom aksjen realiseres, brukes til å skjerme inntekter fra andre aksjer. Transaksjonen kan ha karakter av skatteomgåelse ved bruk av gjenkjøpsavtaler mv., eller det kan være en fullt lovlig tilpasning med reelt kjøp og salg i markedet. Førstnevnte tilfelle kan gi grunnlag for gjennomskjæring i den grad det er en åpenbar skatteomgåelse, og vil først og fremst representere et kontrollproblem. En mer alvorlig innvending er at helt legale markedstransaksjoner kan benyttes for å omgå aksjonærmodellen.

En nødvendig forutsetning for denne typen årsskiftehandel er at ubenyttet skjermingsfradrag ved realisasjon kan brukes til å skjerme andre aksjeinntekter. Departementet mener at en kan forhindre slike tilpasninger ved ikke å åpne for fremføring eller samordning av ubenyttet skjermingsfradrag etter realisasjon av aksjen.»

Departementet foreslår på denne bakgrunn at ubenyttet skjerming ved realisasjon av aksjen ikke skal kunne fradras i, eller fremføres mot, aksjeinntekter fra aksjonærens øvrige aksjer. Dette innebærer at ubenyttet skjerming ved realisasjon av aksjer vil bortfalle, slik at ubenyttet skjerming ved realisasjon av aksjer ikke vil gi rett til noen form for tapsfradrag”.

Det var altså muligheten for omgåelser som gjorde at man ikke ville åpne opp for å fradra ubenyttet skjerming på en aksje som ikke kunne benyttes ved realisasjon i aksjeinntekter på andre aksjer. Når det gjelder uttalelsene om utenlandske aksjonærer så ville dette ikke ha blitt en aktuell problemstilling for utlendinger innenfor EØS siden disse også ble omfattet av aksjonærmodellen jfr sktl. § 10-13, 2.ledd. For selskaper som går inn under fritaksmetoden jfr sktl. § 2-38 så ville nok mulighetene for å fradra skjerming fra en aksje i inntekter fra andre aksjer åpnet opp for en del skatteplanlegging som det ville vært vanskelig for myndighetene å kontrollere og eventuelt gjennomskjære.

EKSEMPEL (skjermingsrente på 3%)

Hvis et selskap som går inn under fritaksmetoden hadde hatt en aksjepost på 100 millioner, og denne ble solgt til en personlig investor for 100.000.000 millioner. Så ville dette ha gitt den personlige investoren et skjermingsfradrag på $100.000.000 * 0,03 = 3.000.000$. Den personlige investoren og selskapet kunne ha hatt hemmelige gjenkjøpsavtaler. Man ser da at man har fått lurt til seg et skjermingsfradrag på litt over 3 millioner som investoren da kunne brukt på andre aksjeinntekter, og dette hadde gitt en skattebesparelse på $3.000.000 * 0,28 = 840.000$. Selskapet og investoren kunne ved gjenkjøpsavtalen ha delt skattebesparelsen mellom seg f. eks ved at selskapet fikk kjøpe tilbake aksjeposten til en pris som lå under salgsprisen med halve skattebesparelsen⁵¹. Jeg kan ikke se for meg at det skulle vært lett for myndighetene å avgjøre om slike avtaler er reelle handler i markedet eller bare omgåelser, og det var etter mitt skjønn fornuftig å nekte fradrag for skjerming i andre aksjer enn de aksjene som skjermingen kommer ifra.

Så i de tilfellene man selger aksjer som har ubenyttet skjermingsfradrag knyttet til seg og dette ubenyttede skjermingsfradraget overstiger gevinsten. Så vil det overskytende skjermingsfradraget gå tapt.

---

⁵¹ Dette hadde igjen gitt den personlige aksjonæren ytterligere en skattefordel i form av tapsfradrag jfr sktl. § 10-31, 2.ledd.

5.2 Avskjæring av fremføringsretten

5.2.1 Ved ukjent eier

Selv om man i utgangspunktet har rett til å fremføre ubenyttet skjermingsfradrag på aksjer til senere år jfr sktl. § 10-12, 1.ledd, 4.pkt. Så gjelder det noen unntak fra dette. Det gjelder et unntak fra fremføringsretten i sktl. § 10-12, 1.ledd, 5.pkt. Unntaket her er i tilfeller hvor man har solgt aksjer og så har selger unnlatt å opplyse om hvem som er den nye eieren til selskapet/styret jfr sktl. § 10-11, 7.ledd jfr sktl. § 4-51. Denne selgeren vil da måtte svare skatt av et eventuelt utbytte som blir utbetalt på aksjen hvis selgeren ikke påviser hvem som er den riktige eieren. Hvis ikke selgeren opplyste om hvem som er den riktige eieren så ville heller ikke den riktige eieren måtte skatte av utbyttet som blir utbetalt, og kjøperen ville derfor heller ikke ha noe aksjeutbytte som det kunne kreves skjerming i. Etter utgangspunktet i sktl. § 10-12, 1.ledd, 4.pkt så kunne kjøperen ha fremført det ubenyttede skjermingsfradraget til senere år. Dette blir altså avskåret i 5.pkt. Grunnen for dette er ikke omtalt i forarbeidene, men etter mitt skjønn så er nok unntaket der av kontroll hensyn. Et eksempel kan illustrere dette.

EKSEMPEL

Sett at aksjonær A selger en aksjepost til B. A opplyser ikke om hvem som er eier av aksjeposten.

Myndighetene vet da ikke om B er en personlig aksjonær eller et selskap som ikke skal opparbeide seg skjermingsfradrag. Hadde man åpnet opp for at nye aksjonærer som man ikke viste hvem var kunne opparbeide seg skjerming. Så ville dette kunne åpnet opp for senere spekulasjoner som det ville vært vanskelig å kontrollere.

Hvis det nå var slik at B virkelig var et selskap så kunne selskapet inngått arrangementer med en fysisk person. Slik at det så ut som om denne fysiske personen hadde vært eier hele tiden, og dermed oppnådd et skjermingsfradrag som egentlig ikke skulle vært der.

Selskapet og den fysiske personen kunne så f. eks gjennom hemmelige gjenkjøpsavtaler

eller lignende avtaler, delt på skattefordelen ved å få et skjermingsfradrag. Ved å hindre at eier som ikke er kjent får skjermingsfradrag så vil man unngå denne type problematikk.

5.2.2 Når utlendinger innenfor EØS ikke søker om tilbakebetaling av for mye betalt kildeskatt på grunn av retten til skjermingsfradrag og når EØS-borgere velger kildeskatt etter skatteavtalene fremfor kildeskatt etter ssv. § 3-5, 3.ledd med skjerming

Skattmyndighetene har i Lignings ABC inntatt standpunkt om at man vil miste skjermingsfradraget som ikke overstiger årets utbytte hvis man ikke setter frem søknad om tilbakebetaling av for mye betalt kildeskatt pga retten til skjermingsfradrag

”Krever ikke skattyter tilbakebetaling av for mye betalt kildeskatt på grunnlag av retten til skjerming, faller skjerming som ikke overstiger årets utbytte bort”⁵².

Dette standpunktet følger ikke direkte av lovens ordlyd. Man kan derfor stille spørsmål ved om dette er riktig tolkning av loven. Slik jeg tolker loven så lar myndighetenes standpunkt seg utlede av en antitetisk fortolkning av sktl. § 10-12, 1.ledd, 4.pkt ”Dersom skjermingen overstiger årets utbytte...” . Det legges her opptil at det er skjerming som ikke benyttes fordi at den overstiger aksjeutbytte som kan videreføres til senere år. Derimot så kan man antitetisk utlede at skjerming som ikke overstiger årets utbytte ikke gir noen rett til å bli fremført, men må fradras i det første inntektsåret som det er mulighet til fradrag. Det er ikke alltid at man kan gå for en antitetisk tolkning helt uten videre. Skattelovens § 10-12 kontekst ellers kaster ingen lys over om vi bør godta en antitetisk tolkning eller ikke og heller ikke forarbeidene sier noe om dette (og det skyldes nok at det for norske aksjonærer så blir skjermingsfradrag gitt automatisk og da vil heller ikke problemstillingen oppstå).

---

⁵² Jfr Lignings ABC 07/08 s. 1185

Etter mitt skjønn så blir det sentralt å se på hvordan man gjør det ellers innenfor skatteretten. Ved f. eks underskudd så er det mulighet til å fremføre dette til fradrag senere år jfr sktl. §§ 6-3 og 14-6. Men dette gjelder bare det underskuddet som man ikke kan nyttegjøre seg i det inneværende år. Også her nekter man å la skatteyder fremføre underskudd som skatteyder kunne nyttegjort seg. Dette følger av fast praksis:

”Det fremgår av fast praksis at fremføringen må kreves så snart og i den grad man har inntekt som kan dekke det. Dette stemmer også med lovgrunnen: Reglene har ikke til formål å åpne for en generell mulighet for resultatutjevning. Etter denne praksisen bortfaller fradragsretten i den utstrekning fradrag ikke kreves når det kunne vært gjort”⁵³

Fremføring av underskudd og fremføring av skjermingsfradrag utgjør jo begge et fradrag og skjermingsfradraget har heller ikke som formål å åpne for en generell resultatutjevning. Så i tilsvarende tilfeller faller også fremføringsretten bort. Dette taler for å også tolke sktl. § 10-12, 1.ledd, 4.pkt antitetisk.

Så i de tilfellene hvor en EØS borger ikke søker om tilbakebetaling av for mye betalt kildeskatt pga retten til skjermingsfradrag. Så vil det da kunne være en slik situasjon at deler av skjermingsfradraget kunne vært benyttet, og når sktl. § 10-12, 1.ledd, 4.pkt bør tolkes antitetisk så tilsier dette at det skjermingsfradraget som kan benyttes ikke er fremførbart til senere år. Skjermingsfradrag som ikke kunne ha vært benyttet vil kunne fremføres.

Den andre måten en EØS-borger kan miste sitt skjermingsfradrag på er hvis denne velger å pårope seg skatteavtalen. I skatteavtalene så er det mange ganger avtalt lavere satser på kildeskatt av utbytte enn det som følger av internretten. Selv om Norge er et dualistisk land, som er et land hvor folkerettslige traktater ikke uten videre kan påropes ovenfor domstolene, selv om vi folkerettslig er bundet av traktatene. Så er forholdet litt spesielt for

---

⁵³ Jfr Lærebok i skatterett (2005) s. 343

skatteavtaler. Etter lov av 28. juli. Nr. 15. 1949 § 1 så vil det være adgang til å inngå avtaler som lempet på norsk beskatning. Disse avtalene blir etter denne loven umiddelbart en del av norsk rett og vil gå foran skatteloven jfr sktl. § 2-37, 1.ledd.

Jeg skrev over i pkt. 2.1.2 at EØS-borgere bare ville få skjermingsfradrag hvis de lot seg beskatte med kildeskatten på 25 %. Men det sier ikke noe om disse utlendingene vil opparbeide seg skjermingsfradrag som kan fremføres hvis de velger å bli beskattet etter skatteavtalens regler. Skattemyndighetene har i Lignings ABC inntatt det standpunktet at ubenyttet skjermingsfradrag vil gå tapt hvis man beskattes etter skatteavtalen.

”Krever ikke skattyter tilbakebetaling av for mye betalt kildeskatt på grunnlag av retten til skjerming, faller skjerming som ikke overstiger årets utbytte bort. **Det samme gjelder hvis skjerming ikke kan nyttiggjøres som følge av at kildeskatten etter skatteavtalen er lavere enn skatt beregnet på utbyttet etter fradrag for skjerming**”⁵⁴.

På den ene siden så kan man jo si at man her ikke har noen mulighet til å benytte seg av skjermingsfradraget. Siden det ikke gis skjermingsfradrag i kildeskatt hvor man benytter seg av skatteavtalenes skattesatser. Slik at man kunne hevde at man burde få fremføre skjermingsfradraget til senere år.

På den andre siden så er det verdt å merke seg at den overordnede grunnen for at man ikke kan benytte seg skjermingsfradraget ikke er at man ikke har utbytte å føre fradrag i, men at man har valgt en beskatningsmåte hvor det ikke gis skjermingsfradrag. Skattyter har således selv valgt og ikke benytte seg av mulighetene denne hadde til å få brukt skjermingsfradraget. Det er derfor etter mitt skjønn rimelig å nekte fremføring av skjermingsfradrag i slike tilfeller under henvisning til at man må benytte seg av skjermingsfradraget i det året som det først oppstår anledning til å benytte dette ellers så faller det bort.

---

⁵⁴ Jfr Lignings ABC 07/08

6 Regneeksempler

Etter at man har fastlagt skjermingsgrunnlaget og skjermingsrenten vil som nevnt innledningsvis produktet av disse utgjøre skjermingsfradraget. I dette avsnittet tar jeg med noen eksempler. Jeg håper at disse eksemplene kan gi en illustrasjon av hvordan skjermingsfradraget vil kunne benyttes til å skjerme utbytte og/eller gevinst.

UTBYTTE

2006

	Aksje 1	Aksje 2
Skjermingsgrunnlag	1000	3000
Skjermingsrente	2.1%	2.1%
Årets skjermingsfradrag	21	63
+ Ubenyttet skjermingsfradrag	0	0
- Utbytte	40	40
Sum ubenyttet skjermingsfradrag	0	23
Til beskatning	19	0
Skjermingsgrunnlag 2007	1000	3023 ⁵⁵

---

⁵⁵ Ubenyttet skjermingsfradrag legges til skjermingsgrunnlaget med en gang.

2007

	Aksje 1	Aksje 2
Skjermingsgrunnlag	1000	3023
Skjermingsrente	3.3%	3.3%
Årets skjermingsfradrag	33	99.75
+ Ubenyttet skjermingsfradrag	0	23
- Utbytte	0	0
Sum ubenyttet skjermingsfradrag	33	122.75
Til beskatning	0	0
Skjermingsgrunnlag 2008	1033	3122.75

2008

	Aksje 1	Aksje 2
Skjermingsgrunnlag	1033	3122.75
Skjermingsrente	3.8%	3.8%
Årets skjermingsfradrag	39.25	118.66
+ Ubenyttet skjermingsfradrag	33	122.75
- Utbytte	100	100
Sum ubenyttet skjermingsfradrag	0	141.41
Til beskatning	27.75	0
Skjermingsgrunnlag 2009	1000	3141.41 ⁵⁶

---

⁵⁶ Skjermingsfradraget som ble benyttet er trukket i fra skjermingsgrunnlaget.

GEVINST⁵⁷

2009 alternativ 1

	Aksje 1	Aksje 2
Vederlag	900	3100
- Inngangsverdi	1000	3000
Gevinst/Tap	-100	+ 100
- Ubenyttet skjermingsfradrag	0	141.41
Til beskatning (Fradrag/Inntekt)	-100	0
Ubenyttet skjermingsfradrag som går tapt	0	41.41

2009 alternativ 2

	Aksje 2
Vederlag	2900
- Inngangsverdi	3000
Gevinst/Tap	- 100
Ubenyttet skjermingsfradrag	141.41
Til beskatning (Fradrag/Inntekt)	- 100
Ubenyttet skjermingsfradrag som går tapt	141.41 ⁵⁸

---

⁵⁷ Siden aksjen selges i 2009 så opparbeider man seg ikke noe ekstra skjermingsfradrag i 2009.

⁵⁸ Skjermingsfradraget kan ikke øke et tap, og vil i sin helhet gå tapt.

DEL 4 Statistikk, mm

7 Statistikk

Så vidt jeg kjenner til lages det ikke noen årlig offisiell statistikk over skjermingsfradrag og spart skatt på grunn av skjermingsfradraget. Skatteetaten har dog på forespørsel fra e24 regnet ut en del tall rundt skjermingsfradraget for 2006 og disse tallene tar jeg med her.

Etter skatteetatens beregninger så hadde landets vel 602.773 aksjonærer hadde et samlet skjermingsgrunnlag på 830,06 milliarder kroner. Skjermingsrenten var på 2.1 % og dette ga et samlet skjermingsfradrag på 17.4 milliarder kroner. Aksjonærene brukte kun 672 millioner av skjermingsfradraget. Resten kan overføres til senere år.⁵⁹

8 Skjermingsfradragets forhold til kreditt for utenlandsk skatt

Vi har over sett at skjermingsfradraget vil skjerme utbytte og/eller gevinst fra beskatning. Noe som vil gi aksjonærene mindre inntektsskatt. Mindre skatt vil i visse tilfeller ha virkning i forhold til andre regler. Reglene om kreditt i sktl. § 16-20 flg. vil bli berørt av en aksjonærs skjermingsfradrag (forutsatt at man har utenlands inntekt og er ilagt skatt i utlandet). Hvis man har aksjeutbytte i fra utlandet så vil man også få skjermingsfradrag i dette utbytte. Ved at man får skjermingsfradrag så vil man også få den situasjonen at dette reduserer den norske skatten som faller forholdsmessig på utenlands inntekten, og dermed redusere maksimalfradraget etter sktl. § 16-21.

---

⁵⁹ Jfr <http://e24.no/makro-og-politikk/article2306245.ece>

Et eksempel kan belyse dette. Sett at man har 1000 i utbytte i fra utlandet som eneste inntekt, og at man der er ilagt 28 % skatt. Maksimalfradraget beror på hvor mye av den samlede norske skatten som forholdsmessig faller på utenlandsinntekten jfr sktl. § 16-21. Den norske skatten ville her bli på $1000 \times 0,28 = 280$ likt med den utenlandske skatten.

Maksimalkreditten = norsk skatt * (utenlandsk inntekten / samlet inntekt) $280 * (1000 / 1000) = 280$.

Dette skulle tilsi at man fikk kreditt for hele skatten man har betalt til utlandet jfr sktl. § 16-20, 1.ledd. Hvis man derimot har fått skjerming så vil den norske skatten bli mindre og dette vil også påvirke maksimalfradraget. Hvis man i dette eksemplet hadde hatt et skjermingsfradrag på 1000 så ville den norske skatten ha blitt null. Da hadde man ikke fått noen kreditt for utenlandsskatten i det hele tatt siden maksimalfradraget nå hadde blitt null.

9 Skattetillegg på lån til aksjeselskap

Når aksjonærmodellen gir skatt på utbytte så ville dette kunne innby til at man forsøkte å unngå denne skatten. En måte man kunne ha gjort dette på var å gi selskapet lån i stedet for å skyte inn kapital. Rentesaften på lånet kunne så ha vært knyttet opp mot selskapets resultat som lånegiver ville fått beskattet som kapitalinntekter jfr sktl. § 5-1, 1.ledd jfr sktl. § 5-20. Selskapet ville ha fått fradrag for gjeldsrentene jfr sktl. § 6-40, 1.ledd, og siden selskapet får fradrag for gjeldsrentene ville renteinntekten bare bli beskattet med 28% i motsetning til 48,16% totalt ved aksjonærmodellen.

Uten rentetillegg hvor man gir lån til selskap

	Aksjeselskap
Inntekter	100
Renteutgifter	-100
Til beskatning	0

	Personlig skattyter
Renteinntekter fra aksjeselskapet	100
Til beskatning	100
Skatt 28%	28
Rest etter skatt	72
Total skattebelastning	28%

Ved å investere kapital i aksjeselskapet i stedet for så ville aksjonærmodellen gitt

	Aksjeselskap
Inntekter	100
Til beskatning	100
Skatt 28%	28
Rest etter skatt	72

	Aksjonær
Utbytte fra aksjeselskapet	72
Til beskatning	72
Skatt 28%	20.16
Rest etter skatt	51.86
Total skattebelastning	48.16%

For å hindre at aksjonærmodellen ville blitt omgått vedtok lovgiver å gi et skattetillegg på lån fra personlig skattyter til selskaper som faller innenfor aksjonærmodellen og deltakermodellen jfr sktl. § 5-22, 1.ledd. Skatteplikten etter sktl. § 5-22 kommer i tillegg til den alminnelige skatteplikten for renteinntekter, jf. sktl. § 5-20. I eksemplet over så ville rest etter skatt på 72 blitt beskattet ytterligere en gang med 28% jfr sktl. § 5-22, 2.ledd. Den totale skattebelastningen ville da blitt på 48.16% som er likt med aksjonærmodellen⁶⁰. Det vil også etter sktl. § 5-22 bli gitt fradrag for skjerming før skatten beregnes.

---

⁶⁰ Jeg har unnlatt å trekke inn skjermingsfradrag for å forenkle fremstillingen.

10 Litteraturliste

1. Bedrift, selskap og skatt, Fredrik Zimmer(red), 3 utg. Oslo, 2001
2. Bedrift, selskap og skatt, Fredrik Zimmer(red), 4 utg. Oslo, 2006
3. Lignings-ABC 07/08
4. Lærebok i skatterett, Fredrik Zimmer, 5 utg. 2005
5. Nou 2003:9
6. Ot.prp nr. 1 2004-2005
7. Ot.prp nr. 92 2004-2005

11 Domsregister

1. Rt.1998 s.1425   s.17, 40
2. Rt. 2006 s.1232   s. 40
3. HR-2009-00284-A   s. 6

